

Rød Ungdoms
Magasin
Nr. 2, 1989
22. årgang
Pris: 15 kr.

REBELL

REVOLUSJON

- ★ KINA
- ★ SOVJET
- ★ ERITREA
- ★ FRANKRIKE
- ★ NORGE

REVOLUSJON?

■ ■ ■ ALDRI FØR har vel nødvendigheta av en alternativ måte å organisere samfunnet på vært så tydelig å se. Daglig bombarderes vi med nye negative meldinger: Miljøkatastrofer, stadig djupere fattigdom og nød i den 3. verden, økende arbeidsløshet og sosiale problemer i den industrialiserte del av verden. Og samtidig: Mye *pessimisme* på spørsmålet om systemet kan forandres grunnleggende, og utviklinga snus i ei anna retning.

For den ungdomsgenerasjonen som vokste opp på 60- og 70-tallet var det sterke trekk ved utviklinga som la grunnlag for *optimisme* når det samme spørsmålet ble stilt: Kolonier som frigjorde seg fra kolonimaktene, Vietnams seier over den imperialistiske supermakta USA, visjoner om en virkelig sosialistisk revolusjon, som bl.a. fikk næring gjennom Kinas brudd med Sovjet og den kinesiske kulturrevolusjonen — på forskjellig vis pekte det i retning av at et fornuftig styre, bygd på at folk sjøl har makta, er mulig. Folkelig revolusjon var et gangbart ord for å beskrive det nødvendige.

■ ■ ■ RUNDT 1920- og 30-tallet var den sterke revolusjonære strømminga i arbeiderklassen og blant mange intellektuelle i Europa ei kraft som virkelig satte kampen om samfunnsmakta på dagsordenen. Sjøl om revolusjonsforsøka leid blodige nederlag i industrialisert land, var den seierrike oktober-revolusjonen i det halv-føydale Russland i 1917 en mektig kilde til inspirasjon. Sovjet-samfunnet framsto som beviset på at revolusjonen kunne vinne.

Både med bakgrunn i det sovjetiske forbildet og det kinesiske noen tiår seinere vokste det fram internasjonale revolusjonære bevegelser. Den enkeltes kamp i sitt eget land var noe mye mer enn det: Det var en del av en internasjonal kamp for revolusjon, og eksempelet i Øst var det konkrete beviset som pekte ut retninga.

■ ■ ■ MEN MENS verden anno 1989 skriker etter grunnleggende systemforandringer, står de kreftene som kjemper for sosialistisk revolusjon kanskje svakere enn noen sinne siden de trådte inn på den internasjonale arenaen.

Et avgjørende bilde på tidsskillet fra 20- og 30- og 60- og 70-åra til i dag er at revolusjon og sosialisme har slutta å være konkrete, praktiske eksempler fra levende, eksisterende samfunn. Idéen om å organisere samfunnet ut fra en revolusjon, med målsetting om å utvikle sosialisme og kommunisme, har blitt rein teori — og teorier hvor det står stor strid om innholdet i læra. Mange spør — og med rette: «Hva er dere for, egentlig?»

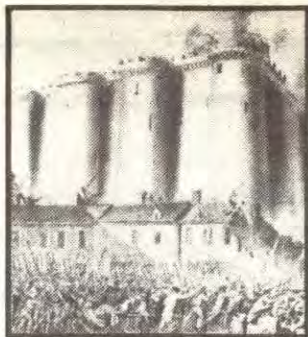
Blant anna derfor er det så viktig å ikke gi slipp på den store — og vanskelige — diskusjonen som kan gi begrepene revolusjon, sosialisme og kommunisme konkret innhold.

LEIF STEINHOLT

Forsidebilde: «Mete», av Vladimir Kozlinsky (1891–1967). Linoleumstrykk fra 1919, skapt under inntrykk fra revolusjonen i Sovjet 1917.

Demonstrasjonsfane fra Rjukan, laga av Oscar Løvaas omkring 1917–18. Fra boka «Bildet som våpen», Tiden Norsk Forlag.

TEMA: REVOLUSJON

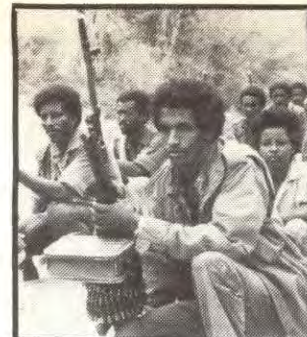
Mellom den franske revolusjon (t.v.) og dagens frigjøringskrig i Eritrea (t.h.) ligger det 200 år, og forsøk på sosialistiske revolusjoner i Sovjet og Kina. Er revolusjon et ord som gir mening i 1989?.....s. 9

GJEST

Anne Kathrine Fuglem, 24 år og fra Trondheim, har vært leder for Rød Ungdom de siste to åra. Nå er hun gjest i Rebell.....s. 3

RUBBEL OG BIT

Mest smått og noe stort. Little Steven har også slått inn på revolusjonens veg.s. 6

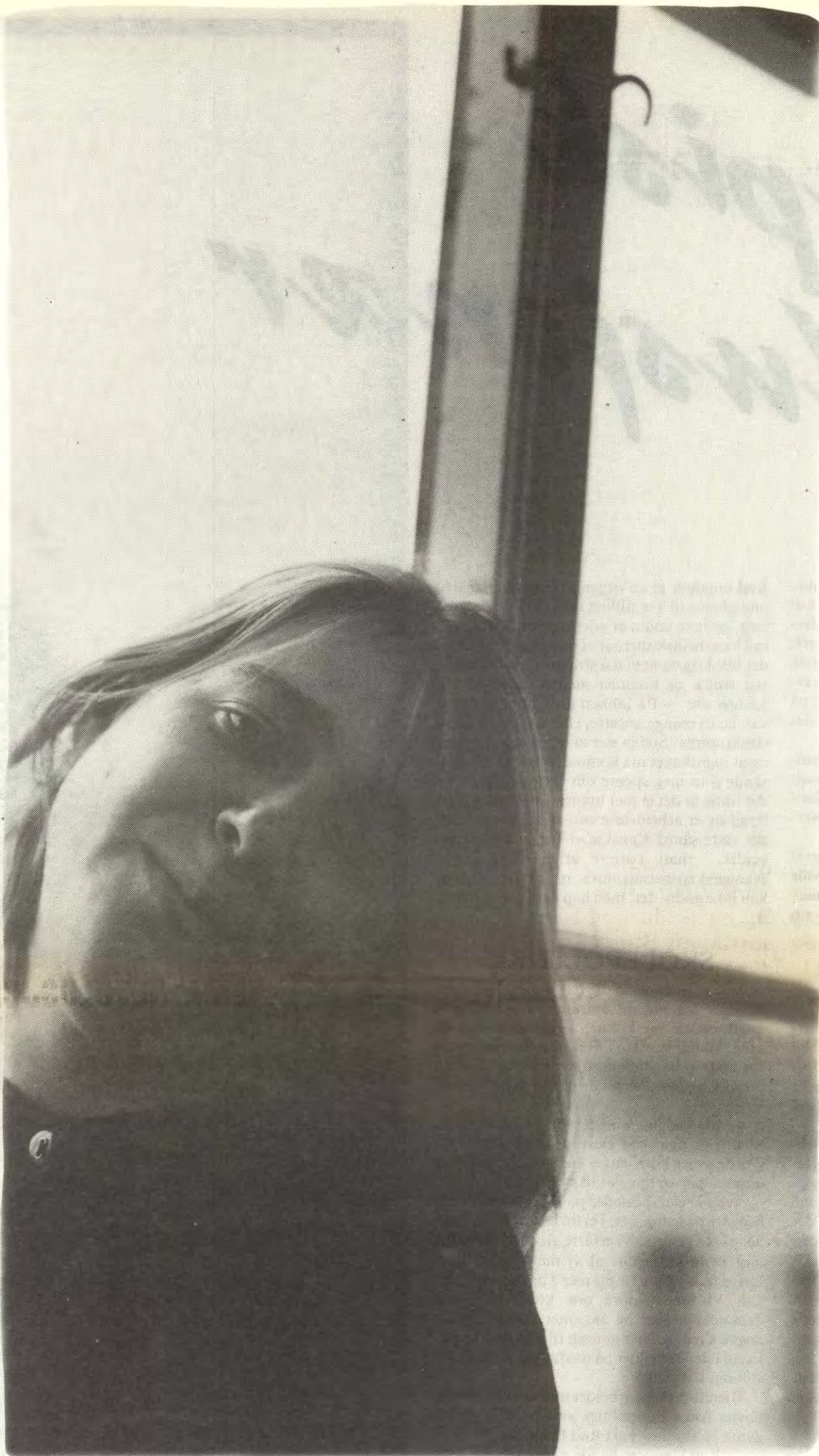
Redaksjon dette nummer: Leif Steinholt (redaktør og ansvarlig utgiver), Katrine Malmo, Rune Endresen Ytreberg, Nicolay B. Johansen, Anita Hanebo og Solveig Mikkelsen.

Lay-out: Jorunn Storehaug og redaksjonen. Sats og trykk: A.S./K.S. Duplotrykk.

Adresse: Rebell, Postboks 4702, Sofienberg, 0506 Oslo 5. Telefon (02) 37 73 50. Abonnement kr. 50,- pr. år (fire nummer).

Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende med Rød Ungdoms syn. Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis.

Rød Ungdom, Postboks 610, Sentrum, 0106 Oslo 1. Telefon (02) 37 73 50.

*Jeg trur at hver
generasjon som skal bety noe,
må ha sin egen ideologi,
som langt på vei bryter med foreldre-
nes. Slike ungdomsgenerasjoner
tilfører samfunnet noe nytt. De som
gjorde revolusjon i Sovjet
og den såkalla 68-generasjonen er
eksempler på dette.*

Utypisk revolusjonær

DET ER IKKE lett å skulle beskrive henne. Hun er ikke av det slaget du ville ha plukka ut på gata som en typisk representant for venstresida i norsk politikk. Ikke noe palestinskjerf, buttons eller runde briller. Du treffer henne oftest i telemontørantrekk, -kjeledress og vernesko. Som regel med et smil og et klapp på skuldra. Hun er kort og godt Anka, - seg sjøl nok.

Opprinnelig er hun trønderjente, «Trondhjemspie», noe hun gjerne poengterer. Bosatt i Oslo på femte året, og avtroppende leder i Rød Ungdom etter to år med dette tillitsvervet.

Omgjengelig, samarbeidsvillig, men likevel bestemt er ord folk som kjenner henne ville bruke om henne. En leder som har hatt samarbeidet og den kollektive jobbinga som sin ledelsesfilosofi.

IKKE HELTIDSPOLITIKER

Noen ordinær «politiker» i vanlig betydning er Anka heller ikke.

— Jeg er ingen heltidspolitiker, og jeg forholder meg ikke så mye til de tradisjonelle politiske fora som Stortinget, partiene og departementene, sier hun sjøl.

— Målet mitt er ikke å være noen hoffpolitiker som stiller opp på alle «viktige» møter. Jeg har en vanlig jobb i tillegg til lederoppgaven i Rød Ungdom, og det betyr at jeg må forholde meg til folka på jobben min. Og det er viktig for meg. Det betyr at jeg får respons på det jeg står for fra flere steder.

Problemet med dette er at jeg ofte ikke har krefter til å engasjere meg og være så politisk ledende som jeg burde vært. Derfor er det i min situasjon viktig å ha folk rundt meg som er engasjerte. Det kan være hardt å dra seg opp sjøl til tider. Å gi andre oppgaver sånn at de utvikler seg og kan være med på å utvikle politikk blir derfor dobbelt viktig.

— *Hva slags person er det som blir leder i en organisasjon som Rød Ungdom?* - Jeg trur det er folk som ikke ønsker å legge seg under dette systemet. Folk som ikke passivt vil dilte etter, men som vil bestemme over seg sjøl og hva slags samfunn vi skal ha. Et utgangspunkt for folk som blir ledere i Rød Ungdom er å stille spørsmålsteget ved ting, og ikke bare godta det som er opplest og vedtatt som sant og riktig. I tillegg trur jeg at de som blir ledere er folk med ambisjoner, — ambisjoner i betydninga ikke å godta en passiv rolle i samfunnet, - ikke ambisjoner i forhold til å få «stjerne i boka». Det er folk som ønsker å bruke sine ressurser på noe fornuftig. Dette kan være ganske tøft, fordi samfunnet ikke er lagt opp til at du skal tenke sånn. Du skal helst innordne deg i rollen din. Derfor er det fint å oppleve at du får til ting, at du oppnår resultater sammen med andre. I Rød Ungdom blir dine meninger diskutert seriøst sammen med andre folk, og det blir politikk ut av det. Jeg ser på dette som en måte å ha innflytelse på, - ikke bare *prate* om ting. Folk flest har mange tanker og ideer, men i samfunnet i dag får du ikke brukt dem.

Rød ungdom er en organisasjon som gir deg muligheten til å ta stilling sjøl, - til å undersøke ting, og ikke godta at «det bare er sånn» at vi må ha arbeidsløshet, at vi må ha dårlig råd, at det blir krig og at vi må stramme inn livreima, sier Anka, og kommer med et eksempel fra jobben sin: — På jobben diskuterer vi om vi kan ha så mange ansatte, eller om vi må «omstrukturere». Sjefen sier at det er dårlige tider og at regnskapet må komme i balanse. Da kan sånne som meg spørre om dette er riktig. Er det riktig at det er mer lønnsomt at folk går på trygd og er arbeidsløse enn at de jobber? Må det være sånn? Kanskje vi kunne delt på arbeidet, - hatt kortere arbeidsdag, lenger svangerskapspermisjoner og ferier. Sjefen kan ikke godta det, men han har ikke så mye å si...

SKOLEPOLITIKK

Anka har en mangfoldig bakgrunn, og har erfaringer fra mange områder. I de tidligste ungdomsåra var kultur, — teater, ballett og sang, viktige innslag i livet hennes. Interessen for dette er noe hun også har tatt med seg inn i Rød Ungdom. Men når våkna den politiske interessen?

— Jeg har på en måte alltid vært radikal. Men jobbinga med elevråd og skolepolitikk gjorde at jeg kom lenger enn stadiet med bare å være «personlig» politisk bevisst, sier Anka. — Jeg ble elevrådsleder på skolen min da jeg begynte på gymnaset, i ei tid da nedskjæringene i skolen starta. Vi erfarte gjennom arbeidet mot nedskjæringene at vi måtte *gjøre* noe. Dette fikk meg til å bli mer *konsekvent* radikal. Vi måtte gjøre noe konkret, - lage demonstrasjoner og aksjoner. Dette presser deg til å tenke. Du blir nødt til å bli mer konsekvent i det du holder på med, - blir nødt til å ta stilling, sier Anka.

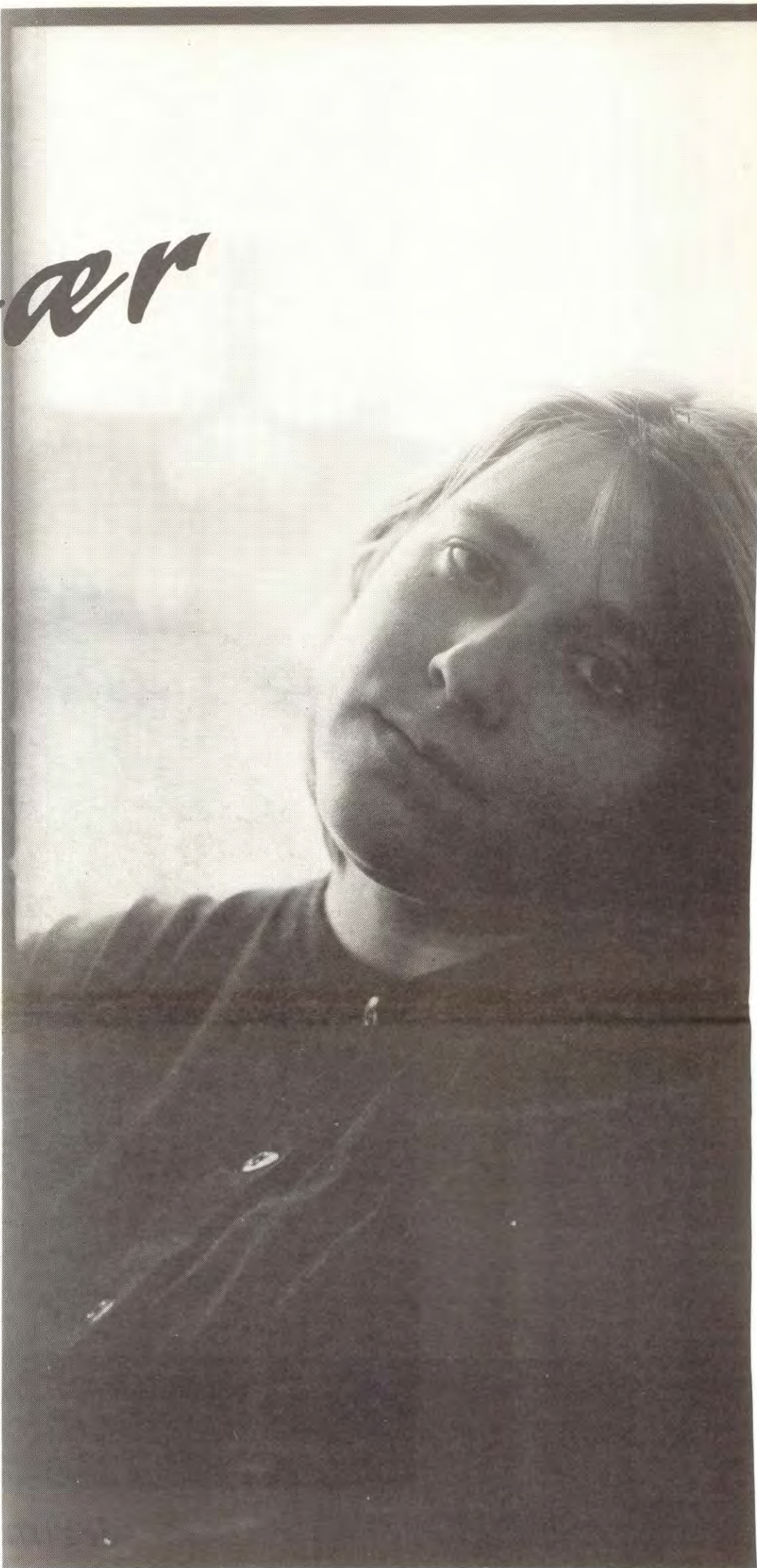
Gjennom dette arbeidet mot nedskjæringene havna Anka i et politisk aktivt miljø, og begynte på studiesirkel i Rød Ungdom.

— Rød Ungdom hadde en politikk på dette med nedskjæringene. Jeg hadde tidligere gått på studiesirkel i Sosialistisk Ungdom, men de hadde ikke noen politikk som brøyt med dette systemet. De var mer opptatt av forandringer enn å være et alternativ. SU var bare radikale. De hadde ikke ambisjoner om å lage et annet samfunn.

— *Hvorfor er det nødvendig med et annet samfunn?*

— Det er så mange destruktive krefter i dette samfunnet som er i ferd med å ta rotta på de positive kreftene. Bare se på det som skjer med naturen, med forholdet mellom folk, med kjærligheten og omsorgen. Det er det daglige slitet som dominerer folks liv, - gå på jobb, betale regninger og vaske opp.

Alt henger sammen. Å drive miljøkamp uten å drive kvinnekamp for eksempel, uten å ha en politikk i forhold til å endre kvinners plass i samfunnet er umulig, mener jeg. I dagens samfunn er løsninga på å gjøre livet lettere for kvinner å kjøpe flere *ting*, kjøpe vaskemaskiner, flere biler og andre hjelpe-

midler. Men dette vil si stopp en gang, fordi naturen brytes ned.

Rød Ungdom er for flere kollektive løsninger. Vi mener det er mer fornuftig at flere har felles husholdning, at flere kan spise sammen i stedet for å stå på hvert sitt kjøkken og lage hver sin middag, at vi kan bytte på å passe unger og bruke felles vaskemaskiner. Dette vil spare både kvinners krefter og naturressursene.

REVOLUSJON

Men for å få det sånn trenger vi en revolusjon som tar hensyn til helheten. Vi kan ikke la de snevre gruppeinteressene til for eksempel bilprodusentene og vaskemaskinprodusentene råde. Vi trenger en revolusjon som ser alt un-

der ett. Som ser at man må foreta valg. Valg mellom å bygge store varehus eller barnehager. Ser man ting isolert fra hverandre stopper det opp. Velger man feil, finnes det kanskje ikke midler igjen til å bygge barnehager.

I dag sier politikerne at å bygge barnehager må skje på bekostning av noe annet. Dette vil også være tilfelle i et sosialistisk samfunn, men da må vi ha et økonomisk system som tar hensyn til flertallets interesser og behov. Sosialismen vil være et samfunn der folk styrer over økonomien, ikke hvor økonomien styrer over folk som i dag.

Revolusjon handler også om makt. Mange stiller spørsmålsteget ved om det er mulig at flertallets interesser kan styre. Det er ikke så rart. Vi er opplært til ikke å tenke på å styre samfunnet. Du kan godt tenke og si mye, men

det er liksom ingen vits i det så lenge det ikke fører fram og får konsekvenser. Du gidder ikke bruke kreftene på noe du ikke har herredømme over.

VENSTRESIDA

Anka etterlyser en grundig sosialismediskusjon blant partier og organisasjoner på venstresida i dag.

— Mange på venstresida i norsk politikk legger mye vekt på å ta stilling til ulike modeller og linjer for sosialismen. De diskuterer hva som var bra og dårlig med Stalin, med Bukharin, Troskij eller Gerhardsen. Dette er sjølsagt viktig, for en bevegelse uten historie er også en bevegelse uten framtid. Men vi må lære av historien med tanke på framtida, ikke vurdere

hvordan vi skal kunne bruke disse modellene i Norge i dag.

Venstresida avviser en seriøs diskusjon om sosialismen, - alt er liksom helt klart. Alle grupperingene har sine klare løsninger, og bruker dette som argument for ikke å ta opp problemene i diskusjonen om sosialismen. Venstresida i Norge i dag er ganske svak, vi blir pressa av det bestående. Vi forholder oss mer til hverandre enn til folk og spørsmålet om hvordan vi kan vinne folk til kamp for sosialismen.

Fordi vi er svake er det lett å kaste kreftene inn i den konkrete dagskampen for å oppnå resultater. Men hvis vi ikke har målet klart, hvis vi ikke veit hvor vi vil, blir dagskampen lett sprikende. Kvinnekampen, miljøkampen og den faglige kampen blir stående hver for

seg uten å knyttes sammen. Hvis vi ikke diskuterer sosialismen er det lett å tru at det ikke er mulig med ei forandring i Norge. Og det mener jeg at det absolutt er. Kapitalismen er i krise i Norge i dag, og det kapitalismen vanligvis har løst slike kriser med, er krig. Profitten er for lav, det trengs nye markeder og fornying av produksjonen. Og når det er krise i systemet kan det lett oppstå revolusjonære tilstander. Den fredlige harmonien blir brutt av fattigdom, sult og konflikter.

SOSIALISMEN

Etter en revolusjon skal altså samfunnet organiseres på den måten som kalles sosialismen. — Det viktigste med sosialismen blir at arbeiderklassen vil ha makta, sier Anka. — Jeg trur at folk er fornuftige. De finner ikke på så mye tull. De som sitter på toppen i dag gjør det. Jeg ønsker at folk skal styre fordi det vil ivareta mine interesser best. Under sosialismen vil ikke folk være et problem, en utgiftspost på budsjettet sånn som vi framstilles i dag. Flertallet av folk er ei inntektskilde som skaper verdier gjennom det arbeidet vi utfører, sier Anka.

- *Hvordan skal et slikt samfunn organiseres?*

— Jeg tenker meg et samfunn der folk er organisert i området der de bor, og at allmøter der skal avgjøre hvordan området skal utvikles, - hva som skal bygges, hvordan organisere ting og sånn. Her skal folk også diskutere ting som angår hele landet, som lengden på svingerskapspermisjoner, barnehageutbygginga osv. En sånn måte å fatte beslutninger og vedtak på kan gå bra, og det kan gå dårlig. Men sjansespillet vil være mye mindre enn i dag hvor en bankdirektør omtrent aleine kan sitte og bestemme at 300 mennesker skal bli arbeidsløse.

For at folk skal kunne styre, så må de få bedre tid. Du kan ikke styre når du har 8 timers arbeidsdag. Kortere arbeidsdag vil bety arbeid til flere. I dag er det mest lønnsomt at noen jobber 40 timers uke, mens andre er arbeidsløse. I tillegg må folk bytte på å ha verv og oppgaver. De som sitter med innflytelse må byttes ut med jevne mellomrom.

MAKT OG POLITIKK

Men også under sosialismen vil det være problemer knytta til det å ha makta, mener Anka.

— Det jeg er mest redd for er at et lite kommunistisk parti skal ha makta. Målet blir da ofte å beholde makta, og ikke forandre samfunnet. At AKP skulle hatt makta i et sosialistisk samfunn hadde vært feil, trur jeg. Det hadde lett blitt sånn at vi bare hadde latet som om vi representerte folk. Behovet for kontroll ville da ha blitt utrolig viktig, fordi vi ikke hadde visst hva folk mente. Det er lett å dekke seg bak at man innehar den objektive sannheten, og det er lett å ty til herskerteknikker for å få kontroll, istedet for å innrømme at man har tapt.

Politikk er personlig, det handler om følelser og folks liv. I dag blir politikere sett på som

beinharde maskiner og rasjonelle vesen uten følelser. De skal ikke ta utgangspunkt i seg sjøl, men representere flertallet. Dette mener jeg er feil, men også ml-bevegelsen er prega av dette. Politikere snakker et språk, og om ting, vi ikke forstår. Men det er ikke så viktig, fordi de oppnår respekt likevel, for sin dyktighet i konkurransen om å være best *politiker*.

Politikk regnes i dag for å være noe på sida av folks liv, noe som foregår på Stortinget. Politikk er noe vi ikke har innflytelse over. Mye av årsaken til at folk ikke engasjerer seg politisk trur jeg ligger i det at det stilles krav til politikere om å være polert, dyktig, nesten overnaturlig. Greier du å oppføre deg sånn, så synes folk at du er flink.

En sånn stil vil hindre ml-bevegelsen i å komme nærmere målet vårt, - at folk ikke skal forholde seg til sånne autoriteter, men tenke sjøl.

FRAMTIDA

- *Hvilke tanker gjør du deg om Rød Ungdom i dag og i framtida?*

— Det viktigste med Rød Ungdom er at vi er for et annet samfunn som heter sosialismen. Det er derfor jeg er med i ml-bevegelsen. Hadde vi ikke vært det, ville det holdt å være med i Kvinnefronten, SOS-rasisme og fagforeninga mi. Rød Ungdom har et syn på helheten som går utover enkeltsakene.

Vi er kanskje for lite flinke til å peke på dette, komme med kritikk av samfunnet og vise til et alternativ. Men Rød Ungdom er den organisasjonen som har kommet lengst på dette med å utvikle et alternativ, sjøl om det kanskje ikke er bra nok. Vi diskuterer hvordan folk skal ha makta over sitt eget liv. Vi sier ikke at arbeiderklassen bare skal ha formelle rettigheter, men at folk skal styre. Stort sett er folk enige i dette. Skal vi få et samfunn som er bra for folk, så må flertallet bestemme.

Men jeg trur at hver generasjon som skal bety noe, må ha sin egen ideologi, som langt på vei bryter med tidligere generasjoners. Slike ungdomsgenerasjoner tilfører samfunnet noe nytt. Generasjonen som gjorde revolusjon i Sovjet og den såkalla 68-generasjonen er eksempler på dette.

Ungdom i dag tenker på seg sjøl som individer, ikke som gruppe, og det er et problem. Flertallet av ungdom i dag går på skole, og skolene kunne vært et senter for aktivitet. Men de som ønsker å gjøre noe, går ut av denne gruppa og organiserer seg som enkeltindivider. Da får du ikke samme gjennomslagskrafta. Ungdom som regner seg som radikale, definerer seg ofte bort fra resten av det tradisjonelle ungdomsmiljøet i stedet for å prøve å jobbe innfor det opprinnelige miljøet sitt. Mange gir opp tanken på å politisere de «vanlige» ungdommene. Dette mener jeg er å gi opp tanken på å forandre. For å forandre samfunnet må du ha med deg de uorganiserte, «upolitiske» ungdommene også, avslutter Anka.

Tekst: ANITA HANEBO
Foto: HALVOR BJØRNGÅRD

PLATER

*There's a change in the air
You can feel it everywhere
— Revolution
You can hide you can run
Better get ready here
it comes
— Revolution*

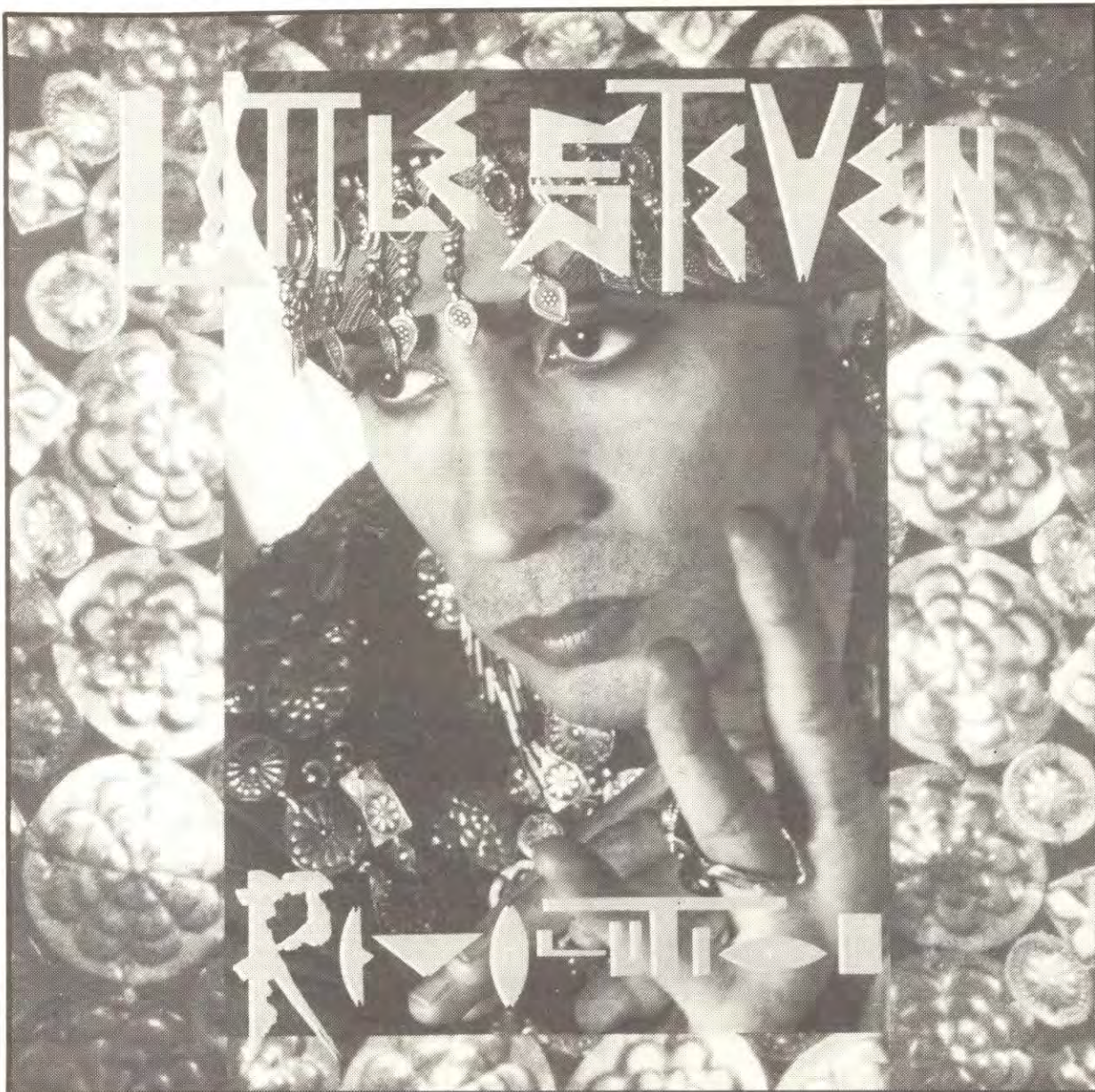
Little Steven er, med sine skarpt uttalte politiske standpunkter, en sjelden fugl på den internasjonale rock-himmelen, og en person vi har stor sympati for. Derfor er det også så synd at «Revolution», hans siste plate, musikalsk faller gjennom. For forma er så absolutt underordna innholdet på «Revolution». Samtidig som plata viser en alvorlig mangel på spontanitet og musikalsk nerve, serverer den ei samling tekster som i agiterende slagord-form beveger seg på høyde med de mest militante parole-sangene fra de harde 70-åra.

Den rocka gitaristen Little Steven van Zandt, med bakgrunn fra Bruce Springsteens E-street Band, er så og si fraværende; gitar-lyd hører vi lite til oppi alt synth-maset, og at Stevens problem er å skrive gode melodier blir etterhvert ganske påtrengende. Tilbake står ei seig, funk-aktig suppe av syntetiske instrumenter som lydkulisse for Little Stevens politiske program anno 1989.

Og programmet er pretensiøst nok.

Plata åpner med «Where do we go from here», hvor innledningsspørsmålet handler om at livet på jorda er trua med utryddelse. Svaret kommer i neste sang, tittelkuttet «Revolution». — *Det vi trenger er frigjøring*, synger Little Steven, og ramser opp alle områdene frigjøringa trengs på: — *Politisk, åndelig, seksuelt, intellektuelt, fysisk, økonomisk*. Når han i tillegg forkynner at «vi er alle skyldige», er det nok til å ta pusten fra den mest hardbarka frihetskjemper.

Side 1 fortsetter med «Education» (— *Våpenet er utdanning!*), «Balance» (som kaller på en «ny fødsel» under regnbuebanneret; vi trenger

LITTLE STEVEN: Hans siste plate er først og fremst et politisk manifest. Dessverre holder den ikke musikalsk.

MANIFESTET

både økologisk og åndelig balanse), og «Love and forgiveness» (— *Revolusjonen kan ikke bli vunnet uten kjærlighet*).

Så snur vi plata, og får først «Newspeak»; om media som forvrer virkeligheta (— *Om det kalles frihetskamp eller terrorisme avhenger av hvem som er journalistens*

sjef). Deretter følger «Sexy» (om kontrasten mellom «sexy» og lidelse i verden), «Leonard Peltier» (om den politisk fengsla amerikanske indianeraktivisten med samme navn; forøvrig ei låt som — i tilnærma reggea-takt — bryter opp funk-monotonien), og «Liberation Theology» (Little Stevens frigjøringsteologi: — *Hvis vi hjelper hverandre her og*

nå betyr kanskje ikke Himmelen så mye).

Dermed har Little Steven stilt opp hovedutfordringene i kampen, og konklusjonen trekker han i avslutningslåta, «Discipline». — *Tired of losin' I wanna win / I think I need some discipline*, sier refrenget, og følgende strofe renner oss i hu:

Hver soldat i folkets store hær

tenk hvor viktig disiplinen er.

Sangen, som Den Røde Hær i Kina brukte i kampen for revolusjonen, ble sunget med stor inderlighet av norske, røde ungdommer en femten år tilbake i tida. Siden den gang har revolusjon blitt stadig mindre «in». Men Little Steven har beveget seg i motsatt retning. Politisk tona han kraftig flagg på plata «Voice of America» som kom ut i 1984, og han var drivkrafta i anti-apartheid-prosjektet «Sun City». Tittelen på hans forrige plate — «Freedom No Compromise» — var talende nok; sånn sett er «Revolution»-tittelen ei på alle måter logisk oppfølging.

Og Steven nøyer seg ikke med tekstene for å få budskapet fram. På innerposen finner vi både et kortfatta politisk manifest signert Little Steven, samt nyttige adresser og bøker for unge samfunnsstormere — det siste i tråd med oppfordringa i tittelkuttet: — *It's time for something radical / Like read a book*. Adresselista spenner fra forskjellige solidaritetsorganisasjoner, via de sør-afrikanske frigjøringsbevegelsene ANC og PAC, til Greenpeace og Amnesty International. På bokfronten anbefales bl.a. Orwells «1984», en biografi over den svarte, amerikanske revolusjonære Malcolm X, og forskjellige bøker om øko-katastrofen — deriblant Gro-kommisjonens miljørapport «Vår felles framtid».

Og det er nettopp en «grønn» revolusjon Little Steven setter i sentrum i manifestet sitt, «The Living Revolution». Hovedspørsmålet nå er å «leve i harmoni med jorda», og for å oppnå dette må «revolusjonære fra forskjellige økonomiske filosofier, nasjonale kamper, politiske overbevisninger, sosiale klasser og kulturelle identiteter sette til side forskjellene og gå en felles veg».

Konklusjon? Hadde «Revolution» holdt mål musikalsk, skulle vi sett gjennom fingrene på at budskapet beveger seg mot revolusjonært «overkill». Det er mange av bøkene på Little Stevens' bokliste vi kan tenke oss å lese. Men vi gjør det neppe med «Revolution» snurrende på plattetallerkenen.

LEIF STEINHOLT

*Little Steven: «Revolution»
BGM Music, 1989*

RUBBEL OG BIT

1. mai-jubileum

Samme år som vi feirer 200-årsdagen for den franske og 40-årsdagen for den kinesiske revolusjon, kan det være nødvendig å minne om *nok* en

1. MAI: Det første norske 1. mai-merke, fra 1892.

jubileumsdag som krever sin behørig omtale. Det dreier seg om **1. mai**. For i år er det 100 år siden **Den 2. Internasjonale** vedtok å gjøre 1. mai til arbeiderklassens internasjonale demonstrasjonsdag.

Den 2. Internasjonale — som offisielt het **Den sosialistiske arbeiderinternasjonale** — møttes til sin første kongress den 14.-20. juli 1889 i Paris (forøvrig samtidig som 100-årsjubileet for den franske revolusjon; her er det mange historiske linjer som faller sammen). Her møttes representanter for arbeiderbevegelsen i ei rekke land — fra Norge en representant fra det nylig stifta Det Norske Arbeiderparti — for å fortsette arbeidet med å gjøre bevegelsen internasjonal, etter at **Den 1. Internasjonale** hadde gått i oppløsning.

Foranledninga for at nettopp 1. mai ble valgt, var kampen for åtte timers arbeidsdag, som hadde fått stort omfang i USA i 1880-åra. I 1888 hadde **American Federation of Labor** vedtatt å gjennomføre generalstreik for kravet om 8-timersdag 1. mai 1890, og dermed vedtok kongressen i Paris å gjøre manifestasjonen internasjonal.

Og neste år er det 100 år siden de første 1. maitogene.

Homse-jubileum

27. JUNI: 20 år siden Homodagene startet.

«Opp alle jordens bundne treller», heter det i første linje i «Internasjonalen». «Foren dere!», er et annet slagord. Disse to uttrykkene sier i

korte trekk noe veldig viktig om forutsetningen for å gjøre revolusjon. Nemlig at de undertrykte og utbytta gruppene i samfunnet må synliggjøres og at de må slå seg sammen for å gi hverandre mot og kraft til å ta kampen opp.

For ingen kan lage revolusjon på vegne av andre. Det er dem som kjenner situasjonen best som også vet hva som må forandres. Den mannlige delen av arbeiderklassen kan ikke gjøre opprør på vegne av den kvinnelige delen. Kvinnene kan ikke gjøre opprør på vegne av de homofile.

Men man kan alle delta i hverandres kamp. Og man vil også se at man har mange felles mål. Og ønsker man å skape en helhetlig sosialisme så må man gjøre det sammen. Derfor må vi lære om hverandres situasjon.

Derfor kan det være på sin plass å minnes en annen viktig dag enn 1. mai som har jubileumsdag i år; nemlig den **27. juni**, som har 20-årsjubileum i år. Da er det **Homodagen** som går av stabelen, 20 år etter det store homseopprøret i en bar i Stonewall i USA, der homsene vant over politiet i en hard kamp mot politiets trakassering av homser. Dette var en stor seier og startskuddet for at homsebevegelsen begynte å blomstre.

Slutt opp om Homsedagene. Opp alle jordens treller og opp alle jordens homofile. Vi har en felles kamp foran oss. Gratulerer med dagen!

Ikke på TV?

På lista over anbefalte adresser & lektre som den herover omtalte plata til **Little Steven** har med, finner vi også ei plate. Det dreier seg om «**The**

SCOTT-HERON: — *Revolusjonen sendes ikke på TV.*

revolution will not be televised», av amerikanske **Gil Scott-Heron**.

Steven er tydeligvis uenig i at revolusjonen ikke vil bli overført på TV, noe han gir uttrykk for på tittelkuttet, «**Revolution**». Uansett — reklamen for Gil Scott-Heron bringer vi gjerne videre. Prøv f.eks. samle-LP'en «**The best of...**». Finnes på plateselskapet **Arista**.

GJESTESKRIBENT

Den norske venstresiden behandler spørsmålet om revolusjon som et teoretisk problem. For store deler av verdens befolkning dreier det seg ikke om politiske teorier, men om mat, klær, medisiner og utdanning. Jeg besøkte nylig den frigjorte delen av Eritrea. Der er revolusjonen et spørsmål om liv eller død. Om brutal undertrykking eller folkelig deltakelse.

Jeg tror den viktigste grunnen til at revolusjonære stømminger i Norge har liten oppslutning, er den alt for lettvinne holdningen til demokratiet. Partistruktur og ytringsfrihet under sosialismen er pakket inn i mye tåke. Da er man ikke troverdig. Folk i Norge vet at demokratiet er kjempet fram av folkelige bevegelser, og at de ikke vil gi slipp på det.

I andre deler av verden er demokrati det mest revolusjonære av alle krav. Folk er villige til å ofre livet for demokrati i Chile, Sør-Afrika og Eritrea. Da hjelper det ikke at norske «revolusjonære» har funnet ut at demokratiet er en avansert borgerlig undertrykkelsesmekanisme og at folk heller burde dø for statsovertakelse av banker, næringsliv og landbruk.

Det er selvsagt viktig å studere sosialistisk teori grundig for å forstå hvordan kampen best kan føres. Men i bokstabile med bøker av Lenin, Stalin og Mao finner man dessverre ikke så mye som kan overføres på norske samfunnsforhold i dag. Stormen på Vinterpalaset er ikke noe realistisk vei til et sosialistisk Norge.

Jeg tror at Norske sosialister kunne ha godt av å lese mer om Rosa Luxemburg, og hennes tanker

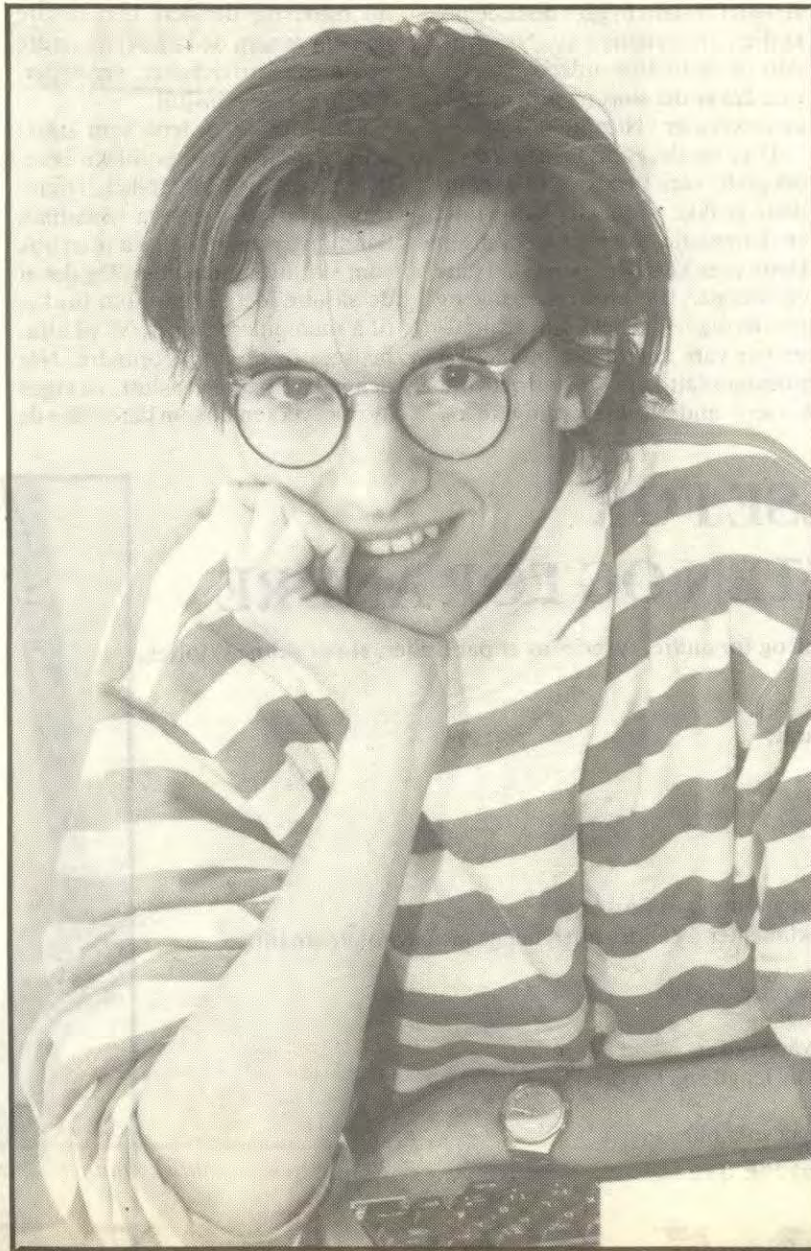
om veien til et bedre samfunn. Rosa Luxemburg var ikke villig til å kompromisse bort demokratiet. Hun mente tvert i mot at folks spontane opprør og reelle deltakelse i samfunnslivet var den eneste veien å gå. At revolusjonen ligger i skjæringspunktet mellom partiets

— *Den viktigste grunnen til at revolusjonære strømninger har liten oppslutning i Norge, er dens lettvinne holdning til demokratiet. Det skriver Paul Chaffey, Rebells gjesteskribent. Chaffey er leder i Sosialistisk Ungdom.*

strategier og folkets selvstendige krav og handlinger.

Det er lett å surre seg bort i illusjoner om en romantisk revolusjon som skal føres inn i utopia, og dermed avskrive alle politiske valg i dagens samfunn som unødvendige. Det er en farlig holdning til det å drive politikk.

Det er ingen grunn til å tro at et sosialistisk Norge vil være et overflodssamfunn der alle krav kan bli oppfylt med en gang. Ingen bør tro at konflikter mellom ulike næringer, landsdeler eller generasjoner vil

Paul Chaffey, leder i Sosialistisk Ungdom: *Vi er nødt til å legge opp en strategi for en fredelig overgang til sosialismen.*

forsvinne av seg selv. Mange av de valgene vi må ta i dag, vil vi fortsatt måtte ta i et sosialistisk Norge.

Derfor er det ingenting som er viktigere enn å studere historien og den virkeligheten vi lever i. Ikke minst er det viktig å avlive myten om at en norsk revolusjon kan gjennomføres som en heroisk og romantisk borgerkrig der folket knuser statsmakta. Det vil ikke vokse noe sosialisme ut av ruinene etter en borgerkrig. Dagens våpenteknologi er i stand til å sette oss tilbake til steinalderen, og enhver marxist er klar over at det ikke er mulig å skape sosialisme i et steinaldersamfunn.

Derfor er vi nødt til å legge opp en strategi for en fredelig overgang til sosialismen. En fredelig revolusjon, der vi gjennomfører dyptgripende endringer i samfunnet med et folkeflertall i ryggen, men uten å ønske en blodig krig.

Alle har selvsagt en rett til å forsvare seg dersom de blir angrepet, på samme måte som eritreerne i dag driver ut den etiopiske okkupasjonsmakten. Hvis storkapitalister og militære trosser folkeflertallet og griper til våpen for å knuse demokratiet som i Chile i 1973, er vi nødt til å forsvare demokratiet med alle midler.

Men det er stor forskjell på å forsvare seg mot overgrep og å lengte etter den dagen man kan skyte seg til sosialismen. Mao mente at «politisk makt løper ut av geværmunningen.» Han tok feil. Politisk makt løper ut av folks engasjement, deltakelse og ønske om forandringer.

PAUL CHAFFEY

EN NORSK REVOLUSJON

SOMMER-LEIR!

Rød Ungdoms sommerleir foregår i år som i fjor i behagelige omgivelser på Strandheim leirsted, Nærnes ved Slemmestad (et lite stykke utafor Oslo).

- Tidsrom: 23. til 29. juli.
- Diskusjoner som vil stå i fokus, blir bl.a. privatiseringa og nedbygging av offentlig sektor, høstens valgkamp, og Norges forhold til EF.
- Hvis du vil melde deg på, eller er interessert i flere opplysninger, send inn slippen nedenfor!

Jeg melder med på Rød Ungdoms sommerleir.... ☐
Jeg vil ha opplysninger om sommerleiren ☐

Navn:

Adr:

Sendes: Rød Ungdom, Boks 610, Sentrum, 0106 Oslo 1

PRESS

SOSIALISTISK UNGDOMSMAGASIN

Går bak de glatte smilene!

JA! Jeg vil ha PRESS fem ganger i året for kr. 70,-.

Navn:

Adresse:

Send kupongen til PRESS, Storgt. 45, 0182 OSLO 1

DEN ENKLESTE
SYNLIGSTE
NYTTIGSTE
OG BESTE
måten å vise at
DU ER FOR UNGDOM
OG MOT NARKOTIKA

bli medlem i
FMH UNGDOM MOT NARKOTIKA
Folkeaksjonen Mot Hasj (FMH)

1. Fylke: 2. W. nummer: 3. K. Oslo 1
Kontor: Storgata 37
Telefon: (02) 36 25 70

Pris for 25 ark kr. 2,- plus
lyst 25 ark kr. 0,50 plus
posthus forsendelse!

Postgiro: 5 48 70 00
Bankgiro: 9008 05 00768

SITATER

Sergio Ramirez,
Nicaragua 1981

Til Den Folkelige alfabetiseringshæren ved avreisen mars 1980. «En revolusjon blir bygd med handlinger, ikke med ord. Men er det noe folket i Nicaragua har lært så er det at ord har en mening, en verdi, at de vil si noe. Når vi snakker om revolusjon så er det fordi vi gjennomfører en revolusjon. Når vi snakker om frihet er det fordi vi

forsvarer denne friheten. Når vi snakker om demokrati er det fordi vi stein for stein bygger dette demokratiet, fra grunnen av. Nå er det slutt på de tomme ordene i Nicaragua. Nå er det slutt på ordene uten konsekvenser i Nicaragua.

Dere vet det godt; hele folket vet det godt; våre fiender vet det godt: dette er ikke en ufarlig kampanje, en kampanje uten konsekvenser. Dette er en kampanje som skal sette en stopper for undertrykking og urettferdighet. Gjennom århundrer har våre analfabete bønder og arbeidere fått lære seg hva det vil si å være undertrykte, ydmykte og

rettsløse. Nå skal de få lære hvilke bokstaver de kan skrive disse ordene med, og de skal lære andre bokstaver som de kan skrive andre ord med: rettferdighet, verdighet, frigjøring, revolusjon.

Dette er de ordene som står i ABC'en vår. En «apolitisk» lærebok, uten ord om folket, frigjøring, Carlos Fonseca Sandino, Sandinistfronten, ville være en bok som skjulte sin ideologi. Og det er de skjulte ideologiene som brukes til å manipulere folket. Vi vil alfabetisere fordi vi vil forandre. Når denne kampanjen er slutt, vil ingen av oss - verken de som lærer eller de

som lærer bort - være de samme. Fordi det dreier seg om er at vi alle må forvandle oss innenfra, forandre oss radikalt fra inne i oss selv, er ikke denne kampanjen uskyldig. Derfor blir den ikke utført i et tomrom av få fengte ord, av ord uten farge og blod.

Denne kampanjen er et uttrykk for at revolusjon, det er forvandling, for at revolusjonen ikke lar seg stoppe. Vi vil fortsette å snakke om frihet ved å bygge frihet. Ikke den som blir brukt som et påskudd, men den som blir reist til forsvar for den som ingenting har. Vi snakker om friheten til ikke å dø av sult, fri-

heten til å få arbeid, ha tak over hodet, være frisk, friheten til å gå på skole. Dette er den friheten revolusjonen kjemper for, slik den kjemper for et faktisk demokrati, et demokrati utøvd nedenfra, fra grunnen, som alle kan delta i. Ikke et demokrati basert på formler og ritualer, men et som folket har tillit til, fordi det er deres eget, fordi det blir bygd i deres gater, landsbyer, verksteder og fabrikker.

Oversatt av
Inger Elisabeth Hansen,
fra boka «Latin-Amerika
I PRESENTE.»

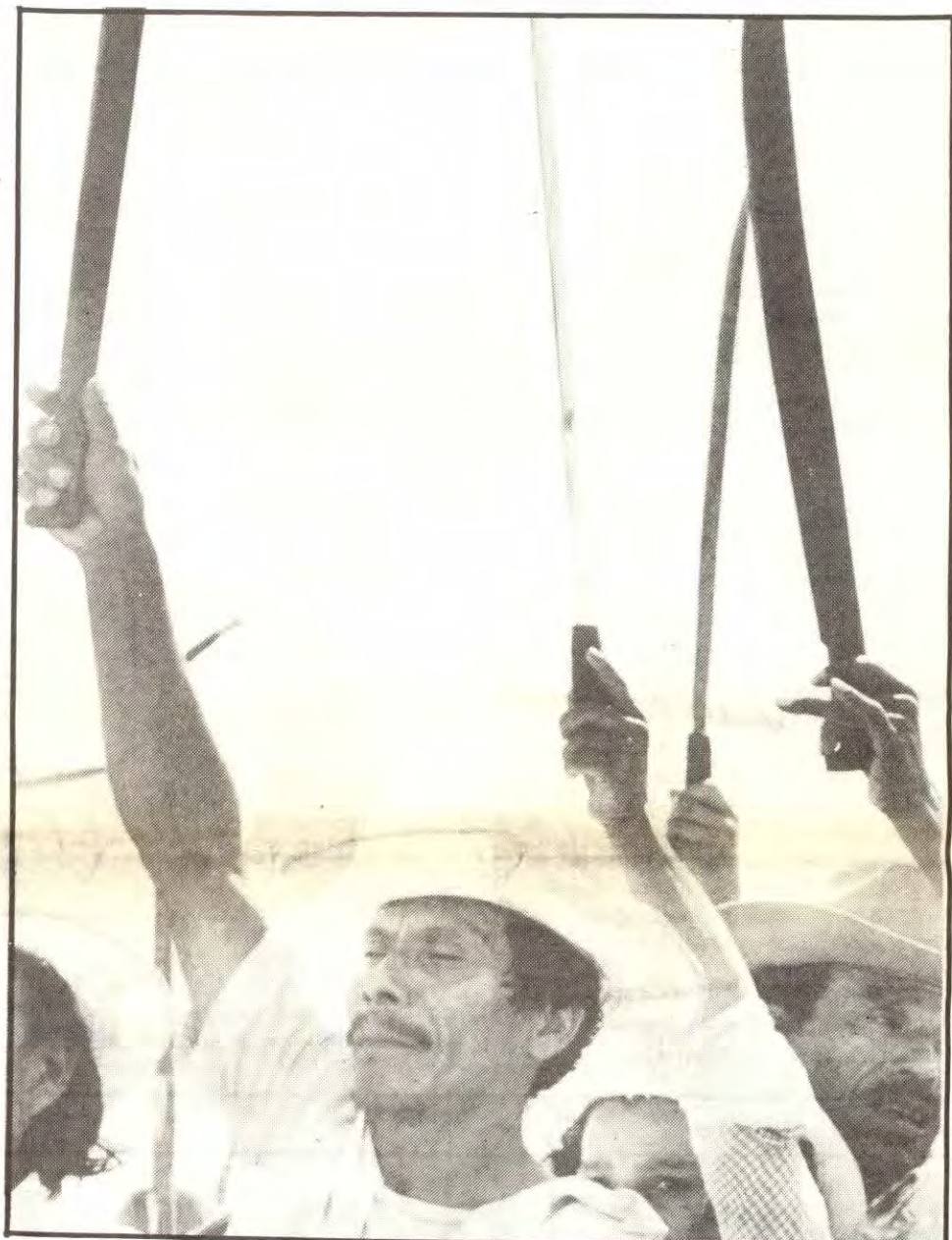
EN ANMELDELSE FOR
OFFENTLIGHETEN OG FOR ANDRE

Jeg ønsker å anmelde, for offentligheten og for andre, tyveriet av et par briller, et par skitne skjorter brukte lommetørkler, et ukjent antall dikt jeg har drevet og skrevet i de siste årene av denne krigen, et fjernsynsapparat, plater, våpen, forskjellige minner: en bok av Lenin, en plate av don Pepe de la Metrona som jeg fikk av Divino Divinsky på anbefaling av slagerens Hertug, don Frenando Quinones, en skammel fra Algerie, småstein, brev, to flasker vin fra Chile, kongelige og apokryfe dokumenter og andre ubetydelige men avholdte småting. Ingen av disse gjenstandene, eller andre som jeg unnlater å nevne, har kommet til rette. De ble stjålet av politiet i mitt hjem, som de dengang ikke hadde lovlig adgang til. De stjalne våpnene er allerede blitt detaljert beskrevet; graden av lengde og korthet graden av ondskap og godhet. Det var høyst vanlige gjenstander, av det slaget som blir solgt overalt; et dikt snakket om en 11,25 som laget et merke der det venstre beinet mitt ble født; et annet dikt refererte til problemet med ballistikk i tilknytning til følelser. Et tredje nevnte frykten til en sersjant da hen ble overrumplet, og andre temaer jeg har glemt av gode grunner. Noen av dem er gått tapt på grunn av den frykten politiet skapte hos en del mennesker, blandt dem en kvinne kalt Lucila, som bokstavelig talt satte fyr på et og annet. Andre ble ødelagt av politiet selv eller av de militære fra «informasjonstjenesten» som også kom for å oppsøke meg og som også tok meg med. Jeg foretar denne anmeldelsen, hovedsaklig på grunn av tapet av våpen og dikt, siden ingen av delene lar seg erstatte. De er blitt stjålet fra det argentinske folket, som de rettmessig tilhører,

Fra Poesia Trunca av Mario
Benedetti.

Skrevet av Francisco Urondo, Argentina.

Gjendiktet av Inger Elisabeth Hansen, boka » Latin-Amerika I PRESENTE»

VERDENS BESTE AVIS
PÅ NORSK

— Skryt? Finn det ut sjøl. Bestill et abonnement på **KLASSEKAMPEN**

- avisa som avslører der andre tilslører
- avisa som skriver om det andre aviser tier om.

Velger du

- søvnyssende tilsløringer
- fordukkende kjendisier
- pirrende sensasjoner

eller

- skarp debatt
- kritiske reportasjer
- brysomme avsløringer

KLASSEKAMPEN
- alternativet -

1789

1989

Revolusjons-jubiléer står i sentrum i 1989: For 200 år siden brøt den franske revolusjon gjennom med voldsom kraft, og 40 år tilbake gjorde det kinesiske folk-
et revolusjon. Revolusjoner har da også rysta verden de siste to hundreåra; i hele Europa sto året 1848 i revolusjonens tegn, og i 1871 hadde ei revolusjo-
nær regjering makta i Paris i to måneder, før den ble drukna i blod. To år
tilbake var det 70-årsjubileum for oktober-revolusjonen i Sovjet. Men
i 1989 er revolusjoner fortsatt mer enn historie og jubileums feiringer:
I dagens Eritrea kjemper folket for nasjonal frigjøring og
sosial revolusjo

N

YERGA-ALEM

Yerga Alem er lærer, barfotlege og fighter. Ei jente på 22 som har vært organisert i frigjøringsbevegelsen EPLF halve livet sitt.

HUN forlot familien sin i Asmara, Eritreas hovedstad og byen hun ble født i, da hun var 11 år. Bare et barn, men et barn som hadde sett hundrevis av mennesker bli massakrert av den etiopiske okkupanthæren.

Siden den gang har tusenvis av eritreere blitt drept i krigen. Yerga Alem har mista mange venner. Noen har blitt martyrer ved fronten, andre har mista livet i bombean-grep. Og Yerga Alem er villig til å ofre livet i denne krigen. Hennes høyeste ønske er å komme til fronten. Hun har militær opplæring, og kan bli sendt dit når som helst.

Yerga Alem er tre år yngre enn meg. Ei flott jente i begynnelsen av tjueåra, med et så forskjellig liv, i ei helt anna virkelighet. Vi ble kjent med hverandre ved elvebredden i Janni, i den frigjorte Barka-regionen. Der jobber Yerga Alem som lærer for 6. og 7. klasse. Hun underviser i engelsk, arabisk og naturfag. Virkeligheta vår er så forskjellig at det er vanskelig å prøve å forstå hva slags tanker, følelser og liv ungdommene på vår egen alder har.

Hva slags liv har Yerga Alem, som forlot familien sin da hun var bare 11 år, hatt? Hvordan er det å leve med krigen? Er Yerga Alem ei redd og ensom jente?

— Jeg er lykkelig, sier hun, og ser granskende på meg, som om hun venter en tvilende reaksjon. — Jeg er glad for alt jeg kan gjøre, alle typer arbeid, i hvilken som helst del av frigjøringskampen. Jeg er ikke redd, for jeg vet det jeg kjemper for er rettferdig, og jeg vet at vi vil vinne. Jeg ser hvordan folket mitt lider under denne krigen, jeg har sett folk bli massakrert. Bombeflyene kan komme når som helst.

— Ofte flyr de forbi, men de bom-

Yerga-Alem underviser i kjemi.

— Javisst, vi mister mange. Mange av vennene mine er blitt drept. Det går ikke helt an å beskrive hvordan det føles. Jeg er jo bare et menneske, så det gjør jo vondt. Men jeg blir sint også. Dette må ta slutt snart. Og jeg tror det vil det. EPLF har snart vunnet krigen, og vi skal være med fram mot seieren, og etterpå. Vi skal bygge et likhetssamfunn uten store jordeiere og uten fattige. Et samfunn hvor vi skal fortsette kampen for kvinnefrigjøring.

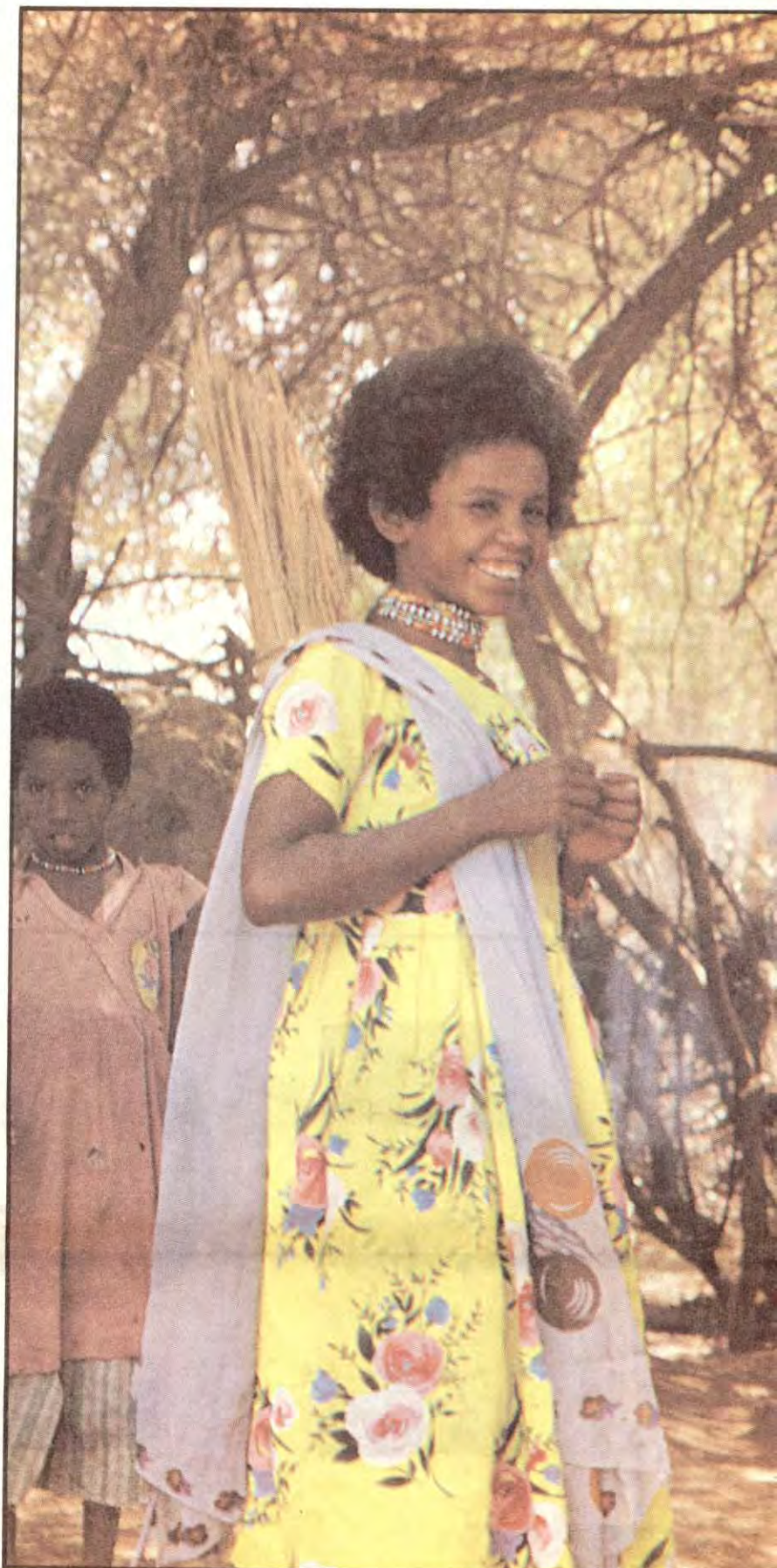
— Jeg tror at ting tar tid. Før jeg ble organisert visste jeg for eksempel ingen ting om kvinnes rolle. Jeg så ikke hvordan samfunnet fungerte mot kvinner. Men jeg har lært å forstå min egen rolle, og

jeg har lært å være stolt av meg selv, den rollen jeg spiller i frigjøringskampen, og den rollen alle kvinner spiller i samfunnet. Vi kjemper mot føydale tanker, vi kjemper for at kvinner skal ha eiendomsrett til jord, og for at også kvinner og jenter skal få utdanning.

— Det er en hard kamp, og vi kjemper også med kvinnene selv. Det tar mange år, men det går med eksempler og diskusjoner. Og de kvinnene som i dag har fått rettigheter vil aldri gi dem fra seg igjen.

Yerga Alem har vært gift i tre år. Men hun bor ikke sammen med mannen sin. Han er fighter i et annet område. Hun har ikke sett ham på en stund, og vet ikke når de kommer til å sees igjen. De fleste fighterne har det sånn. Det kan gå år mellom hver gang de sees. Derfor blir de gitt en måned sammen etter bryllypet. Ledelsen og vennene gir dem det de kaller «honey moon» hvor paret kan være alene og dyrke romantikken en måned sammenhengende for kanskje eneste gang i livet.

Sånn er det det er, liksom. Ikke noe mer snakk om det. Yerga Alem vil ikke få barn, for hun skal til fronten. Kanskje senere en gang, men ikke enda.

Disse eritreiske jentene i den interne flyktningeleiren Ful-Ful kan ha god grunn.

ERITREA

EPLF er i ferd med å vinne den 27 år lange frigjøringskrigen og knuse Etiopia militært. Det siste året har frigjøringsbevegelsen hatt enorm militær framgang.

Tekst og foto: TORILL STORVESTRE

ETTER frigjøringa av Tigray-provinsen på grensa mellom Etiopia og Eritrea, er Etiopia så svekka at man mener regimet i Addis Abeba kommer til å falle i løpet av måneder.

Denne lange krigen, som har kostet så enormt mye for begge parter, kan altså snart være over. Hvis så skjer, er det utelukkende eritreernes egen kamp som har spilt noen rolle. Det internasjonale samfunnet har glemt Eritrea, og ikke noe land har vært villig til å reise spørsmålet i FN. Eritrea har ikke noe land som støtte-

spiller, og altså ingen som leverer våpen. Denne lille nasjonen, med i overkant av tre millioner innbyggere, har alene ført kampen mot den sovjetisk-etipiske militærmaskinen med våpen erobret av fienden.

Situasjonen i Eritrea er preget av håp og optimisme, samtidig som man er realist og er bevisst at et tilbakeslag kan komme. Det er også et problem at Etiopia behersker lufta mens eritreerne knapt har antiluftskyts. Å frigjøre en by kan bety å utsette de sivile for enorme lidelser.

å smile. Eritreas frigjøringskamp mot regimet i Etiopia har hatt store framganger den siste tida. Et fritt Eritrea kan snart være en realitet.

SEIRER

Etiopierne sender sine MIG-jagere ut på terrorbombing. De har også masakrert landsbyer som hevn for militære nederlag.

BARNEKRIGERNE

Etiopia tvangsrekrutterer soldater til fronten. I sin desperasjon henter de unger ned til tolv-tretten-årsalderen fra skolene. Vi møtte etiopiske barnkrigsfanger, gutter på femten-seksten år, som satt i fangeleir uten håp eller drømmer om noen framtid. De fortalte at de ikke visste noen ting om Eritrea før de ble rekruttert. De ble fortalt om noen banditter som skulle bekjempes, og så fikk de tre måneders opplæring før de ble sendt ut. Mange hadde bare vært noen dager ved fronten før de ble tatt.

EPLF og ERA — eritreernes hjelpeorganisasjon — forsørger over 12 000 etiopisk krigsfanger. Disse

gis utdanning i fangenskap, og mange etiopere velger å bli i Eritrea etter at de er blitt frigitt. Etiopia benekter at det fins krigsfanger, for det fins ingen krig. Men skjebnen som møter disse fangene hvis de reiser hjem er fengsel, død eller tilbakesendelse til fronten.

VANVITTIG KRIG

Etiopia, som er et av verdens desidert fattigste land, bruker opp mot halvparten av statsbudsjettet til militæret. Tørkekatastrofene, som har tatt livet av tusenvis av etiopere, forandrer ikke prioriteringene til Mengistu-regimet.

Men i hele Etiopia øker presset fra forskjellige frigjøringsbevegelser. De slåss delvis for regionalt autonomi, for uavhengighet, og for et regime som vil prioritere mat til folket, i det minste. Hvem som vil er-

EPLF har militærparade på ettårsdagen for frigjøringa av Afabet.

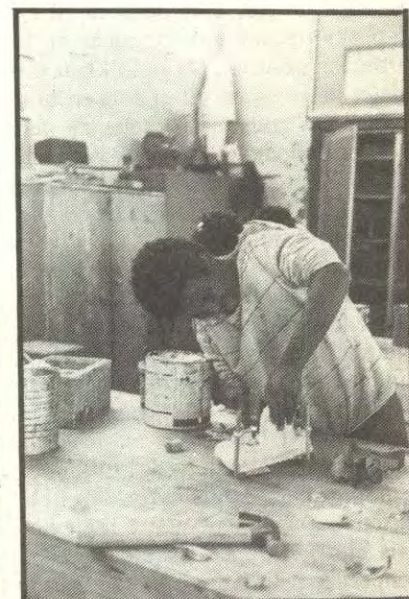
statte Dergen-regimet er det umulig å si noe om. EPLF har kontakt med flere av disse frigjøringsbevegelser, bl.a. med TPLF i Tigray.

Og om seieren er så nær som EPLF mener, får man håpe at Norge kan greie å ta et offisielt standpunkt for Eritrea, og ta initiativer internasjonalt.

Den norske ungdomsdelegasjonen som nylig var i Eritrea stilte krav om dette da den kom hjem, samt at spørsmålet må opp i Stortinget og at Norge må reise Eritrea-spørsmålet i FN. Vi får håpe at entusiasmen holder, og kan bare ønske delegasjonens øvrige medlemmer lykke til med be-
arbeidinga av sine partifeller.

Al Amin Hassan Al Amin, leder for ungdomsunionen.

Ungdomsunionen legger vekt på utdanning. Her: Wina school; Eritreas eneste tekniske skole.

UNION

— Vi er en hel generasjon oppvokst i krig. Ungdommene i Eritrea har aldri fått det de trenger.

— DET fins omtrent ikke «intakte» familier, og de fleste har aldri fått fullført noen utdanning, sier Al Amin Hassan Al Amin, som er leder i ungdomsunionen. I eksil opplever eritreerne problemer med nivået på sin egen utdanning, og de kan ofte ikke bruke mulighetene de har i europeiske land.

— Mange får identitetsproblemer i eksil, så vi prøver å skape et eritreisk sosialt liv, bl.a. gjennom kulturgrupper. Jo lengre unna folk er, jo lettere er det å miste kontakten med samfunnet sitt. Og vi prøver å få studenter til å vende tilbake til Eritrea etter endt utdanning for å dele sine kunnskaper med andre. Mange av medlemmene våre tar et års pause i utdanninga for å komme tilbake og være lærere i frigjorte områder.

— Inne i Eritrea prøver vi å skole ungdommen politisk, og vinne støtte for EPLF's program. I de okkuperte områdene blir folk utsatt for et voldsomt press. Etiopierne prøver å ødelegge den eritreiske kulturen. De tvangsorganiserer eritreere i fritidsklubber, de prøver å bryte ned respekten for foreldrene osv. I Asmara har de fritidsklubber hvor det serveres gratis alkohol, det er også en måte å bryte ned folk på. Vi jobber med å starte fritidsklubber i de frigjorte områdene, hvor folk kan få diskutere politikk, spille teater, drive med andre kulturelle aktiviteter og være sammen.

— På den ene sida prøver vi å skape mulighet for folk som ikke har den. På den andre sida prøver vi å få dem som har hatt en mulighet til å bruke den for Eritrea. Ambisjonene er store, men ungdomsunionens oppgave er å skape folk som kan overta samfunnet, avslutter Amin.

I 1949 seiret den Røde Hær over regjeringsstyrkene til Kuomintang. Folkerepublikken ble Kina opprettet. Kommunistpartiet kom til makta. I 1966 brøt kulturrevolusjonen løs. «De katastrofale årene» blir kulturrevolusjonen kalt idag fra kinesisk hold. Men er det ikke en sammenheng mellom frigjøringen i '49 og kulturrevolusjonen?

KOMMUNISTPARTIETS hær, den Røde Hær besto ikke bare av krigere. Soldatene var også opplært i politisk arbeid. Når de kom til en landsby oppsøkte de bondene og la fram sin politikk. Og politikken var deres beste våpen. Etter å ha erobret jorda fra godseierne, delte de den mellom bondene. Bondene var vant til 60-70 prosent rente på avlingene sine. I de frigjorte områdene betalte de 15 prosent.

Bøndene på den kinesiske landsbygda hadde alltid hatet soldater. Deres erfaring var at soldatenes verk var vold og rov. Likevel fikk den Røde Hær stor oppslutning, for soldatene skulle være i folkets tjeneste. De skulle alltid hjelpe til, måtte aldri ødelegge noe, og skulle de bruke noe, måtte de betale rimelig for det. I reglementet soldatene måtte følge het det bl. a. at de aldri skulle slå eller bruke skjellsord mot folk, tvert i mot skulle de snakke høflig. De måtte ikke ta seg friheter overfor kvinner og ikke misshandle fanger.

Begrepet «masselinje» er uløselig knyttet til Maos tenkning. Grunnprinsippet i masselinja er at folket er drivkrafta i historia. Å lage revolusjon på vegne av folket går ikke. Det må folk gjøre selv. Det er også folket som vet hvordan folket har det. Når Kinas kommunistiske parti (KKP) ønsket å lage en politikk for folk, var de prisgitt folkets kunnskap. Og når KKP ønsket å gjøre revolusjon, var de prisgitt folkets vilje.

Den Røde Hær kjempet mot regjeringspartiet Kuomintang, og ble drevet på flukt av dem i 1934. Flukten er kjent under navnet «den lange marsjen». Det var på denne måten bondemassene ble kjent med kommunistpartiet og deres politikk. Den lange marsjen berørte 11 av Kinas provinser, med 200 millioner innbyggere. KKP fikk stor tiltro og støtte, selv om ikke alle ble kommunister selv. Mange steder ble flere av bøndene med i den Røde Hær.

Så stor oppslutning fikk KKP og den Røde Hær at det var mulig å beseire Kuomintang i 1949. Det skyldes også at kommunistene i praksis alene kastet ut japanerne i den anti-japanske krigen (1937-45). Offisielt ble japanerne slått i allianse med Kuomintang, men folks tillit lå hos den Røde Hær.

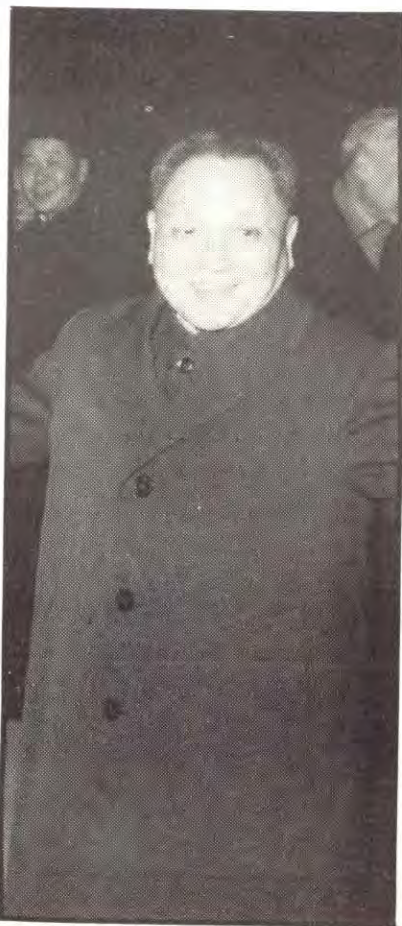
Det kinesiske folk ble overbevist av en politikk som kan gå under overskriften «Tjen Folket». Den samme overskriften kan vi sette på Kulturrevolusjonen.

KULTUR-REVOLUSJONEN

17 år senere, i 1966, brøt Kulturrevolusjonen (KR) løs. KR var kaos - organisert kaos: En mærkelig blanding av revolusjon ovenfra og nedenfra. KR var et ungdomsopprør - ledet av en mann på 73 år. KR var (deler av) KKP's forsøk på å få folk til å ta makta, fra seg selv.

Danningen av Røde gardistene ble igangsatt av partiledelsen. Deler av den hvertfall, for KKP's ledelse var splittet. Røde Gardistene (RG) var organisert i grupper, med varierende

TEMA

Deng Hsiao-ping, Hovedskurk?

antall medlemmer, med utgangspunkt i universitetene. I begynnelsen var det bare arbeidere, revolusjonære og bønder som fikk være med. Men det var mer på papiret enn i virkeligheten. Deres hovedoppgave var å -motkjempe og knuse autoriteter som vandret den kapitalistiske vei, -kritisere og avvise de reaksjonære og borgerlige autoritetene og borger-skapets ideologi, og -omforme utdanning, vitenskap, litteratur og kunstnerisk virksomhet. Grunnideen var at folks tanker og visjoner er en drivkraft i utviklingen av det sosialistiske samfunnet. Ikke bare utviklingsgraden av produktivkrefte, dvs. utviklingsnivået på utstyr til produksjon og nivået på kunnskap om produksjon hos folk.

Hva som var reaksjonært, borgerlig og ikke samsvarende med sosialismen var det uenighet om. Men RG skred til verket med iver og revolusjonær entusiasme. Så entusiastiske ble de at mye blod kom til å flyte. Hvor mye? Ingen vet.

Ikke alle var like begeistret for RG's kritikk. Deng Hsiao-ping og Liu shao-chi hadde vært uenige med Mao om rekkevidden og dybden av «den store proletariske kulturrevolusjon». I Mai '66, da de første studentdemonstrasjonene startet, sendte Deng og Liu (som satt i den daglige ledelsen da) ut «arbeidslag». Akkurat som ledelsen ved Peking universitetet ba om, de samme som hadde blitt kritisert.

Arbeidslagene overtok snart ledelsen i opprøret selv, og insisterte på at opprøret skulle ledes fra partiet. Studentene reagerte mot dette kuppet, og beskyldte arbeidslagene for å bryte med intensjonene i KR. Arbeidslagene svarte med å begrense adgangen til å henge opp veggaviser, svartelisting og trusler om represalier mot studentene.

TJEN FOLKET

Studentene fikk rett. På sentralkomiteens 11. plenums møte hengt Mao opp sin eneste veggavis, med tittelen «Bombarder hovedkvarteret». Her går han kraftig til angrep på arbeidslagenes, og Dengs og Lius håndtering av KR. Til gjengjeld uttrykte han sin beundring for «de unge rebeller» som hadde utmerket seg på universitetene. To uker senere tok han imot 1 million Røde gardister på Tienanmen plassen. Røde gardistene bar sine karakteristiske røde armbind med påskriften «Røde Gardist». Mao selv tok imot et slikt armbind, og signaliserte dermed at han aksepterte dem og deres virke.

SOSIALISMENS PROBLEM

Mange kritikere hevder at KR var maktkamp innenfor KKP. Det er utvilsomt sant. Men det var ikke bare en kamp om hvem, hvilke personer det var som skulle ha makta. Det var en kamp om strategier for sosialismen.

KR var ikke en plutselig ide ledelsen i KKP fikk midt på '60-tallet. KR henger sammen med utviklingen i Sovjet. Det sies at Mao etter sitt besøk i Moskva 1956, var vettaskremt. For det første ble han skremt over kommunistledernes lave ideologiske nivå. Dessuten så han hvor stor skade byråkratiseringen av staten hadde

påført sosialismen. Og sovjet lederne turte ikke begynne en avbyråkratisering. For dem var økonomisk vekst

Liu Shao-chi i 1942, hovedskurk!

viktigere. Dermed var de nødt til å friste arbeiderne med bonuser og større rikdom til seg selv for å øke arbeidsinnsatsen. Arbeiderne hadde ingen makt selv, og intet ansvar overfor det arbeidet de utførte - som følge av det enorme byråkratiet og den sentraliserte makten.

Sovjetledernes tankegang stred fundamentalt med Maos tankegang. I Sovjet trodde de at bare det kommunistiske partiet hadde makta, så var sosialismen sikret og det sosialis-

tiske mennesket ville oppstå automatisk. De tenkte at bare arbeiderklassen, gjennom kommunistpartiet, hadde makta over produksjonsmidlene, ville løsningen på klassespørsmålet og en sosialistisk bevissthet følge som vogna etter hesten.

Mens lederne i Sovjet, også Stalin, så på sosialismen først og fremst som et spørsmål om å utvikle teknologi og økonomi, var Mao mest opptatt av folk: Under frigjøringen av Kina hadde Mao lagt vekt på bondemassene som de eneste i stand til å gjøre revolusjon. Hans politikk hadde vært at partimedlemmene og hæren skulle utvise uselvisk oppførsel, ta på seg de tyngste oppgavene og vie hele sitt liv til å tjene folket. Disse tankene hadde klart å mobilisere de tradisjonelt passive bondemassene i kampen mot Japan og mot Kuomintang. Det beviste for Mao at mennesket er født godt og at det alltid er mulig å bringe fram folks gode sider. Det var den samme tankegangen som lå bak KR.

BARE FOLKET KAN HINDRE KONTRA-REVOLUSJON

Etter sitt Moskvabesøk i '56 bestemte Mao seg for å lede Kinas sosialisme på en helt annen måte. I tolvårsplanen, fra 56 til 67, la han hovedvekten

Havnearbeidere i Shanghai kritiserer den avdøde lederen for militæret, Lin Piao, for å ha vandret den kapitalistiske vei.

se økonomien. «Det politiske måtte få forrang», som Mao stadig gjentok.

Det hadde vært lettere å skape forståelse for nødvendigheten av masselinja under den anti-japanske krigen og i kampen mot Kuomintang. Det er vanskeligere å følge masselinja når fiende blidet ikke er så klart som en truende hær. Her kommer kampanjene for å mobilisere massene inn. La det politiske få forrang! Nei til personlig rikdom som drivkraft i produksjonen!

KR var den siste i rekken av disse kampanjene. Og uten tvil den mest ytterliggående. Målet var å gjenreise normene for revolusjonær adferd i partiet. Mao og hans fløy i partiet var villige til å gi fra seg såpass av kontrollen at faren for borgerkrig ble overhengende, for å nå dette målet.

FANTES BORGERSKAPET MIDT INNE I PARTIET?

Kampanjene med KR i spissen var også en kamp om linjer, innenfor KKP, for bygging av sosialismen. Hovedtalsmennene for de to hovedlinjene var Mao på den ene siden, og Liu Shao-chi og Deng Hsiao-ping på den andre siden.

Begge parter var enige om at Kina måtte lage en annen sosialisme enn den Sovjetiske modellen. Begge parter var også enige i å starte KR. Men, mens Mao mente KR skulle gjelde alle områder av samfunnslivet, inkludert KKP, mente Liu og Deng at den måtte foregå innen visse rammer. Som vi så med arbeidslagene, under partiets kontroll, og at partiet skulle unntas for kritikk.

Mao mente klassekampen fortsatte under sosialismen. Deng og Liu var enige i dette. Men de mente klassekampen foregikk mellom den sosialistiske staten og det gamle borgerskapet. Det gamle borgerskapet

folket moralsk. Deng og Liu ville gå mye lenger i å bruke bonusordninger for arbeidsinnsats. Deng er blitt berømt for å ha sagt at det er samme hva slags farge musa har, bare den fanger mus. Altså: Bare produksjonen øker, er det det samme hvordan den gjør det.

MAOIST MOT MAOIST

Etterhvert ble KR også utvidet til å gjelde produksjonen. Røde Gardistene reiste entusiastisk ut på landsbygda for å avsette ledere og byråkrater. Og de dro til fabrikker for å avskaffe bonussystemer og foreslo likelønn til alle. Men på bedriftene kunne de risikere å måte motargumenter, også med henvisninger til Maos tenkning. All debatten foregikk innenfor Maoismens grenser. Og ingen RG gruppe var utpekt til representant for Maos tanker. Det fantes ingen sikre kjenne-tegn på hva som var rett og galt, annet enn folks eget skjønn. Dette førte til at RG-gruppene konkurrerte seg imellom om å være mest mulig maoistiske. Alle samtaler skulle derfor helst åpne med et rituale med utveksling av Mao sitater. Gruppene slo hverandre også, nærmest bokstavelig talt, i hodet med Maos lille røde sitat samling.

Røde Gardistene var langt fra noen enhetlig gruppe. Ofte var de hverandres værste fiender. I ettertid er de blitt delt inn i to leire. De konservative og de radikale. Det var spesielt en kamp mellom disse to gruppene som kom til å markere høydepunktet i KR: Wuhan episoden.

WUHAN EPISODEN

Røde gardistene var etterhvert blitt dratt med i styringen av de forskjellige kommunene, i såkalte revolusjonære komiteer. I Wuhan, en industriby i det sørlige innlands Kina, tok de militære lederne initiativ til å danne en revolusjonær komite med representanter fra den konservative delen av masseorganisasjonen, «En million helter». Resultatet var væpnede kamper med den radikale gruppa «Arbeidernes hovedkvarter». Lederne i Peking støttet de radikale. De lokale militære lederne reagerte med å arrestere utsendingene fra Peking. Disse igjen gjennomførte så en dramatisk redningsaksjon og avsatte de lokale militære lederne.

Partiledelsen hadde nær mistet kontrollen. Og på mange måter var det målsettingen, paradoksalt nok. Men nå truet situasjonen med å bli borgerkrig. Partiledelsen strammet inn grepet, og begynte å bygge opp ro og orden. Vekten ble lagt på å danne revolusjonære komiteer rundt om i landet. En del ledere fikk sparken underveis, men kritikken gikk nå over i roligere og mer kontrollerte former. Som massebevegelse var KR over i 1969.

TIL SLUTT

Hvordan gikk det så med KR? Liu og Deng ble fratatt alle verv og ekskludert av partiet. På den annen side: Kinas mektigste mann heter i dag Deng Hsiao-ping. Det er samme mann. Og idag er KR et skjellsord i Kina...

Formålet med KR var å gjenreise normene for revolusjonær adferd i partiet og i hele landet. Tjen Folket! De ville ikke ende som det byråkratiske sentralistiske Sovjet. Kulturrevolusjonen står som det siste forsøket på å unngå en sånn utvikling i et sosialistisk land.

NICOLAY B. JOHANSEN

REVOLUSJON?

Alf Rune Falck 18 år, tømrerlærling i Oslo.

Det første jeg tenker på er den franske revolusjon, med stormingen av Bastillen. Den har jo også 200 års jubileum i år. Med revolusjon tenker jeg først og fremst på framskritt. Men det trenger ikke nødvendigvis å være positivt. Det finnes jo mange forskjellige typer revolusjon. For eksempel sexuell eller politisk revolusjon.

Stig Engseth 21 år fra Ørsta, student i Bærum.
Revolusjon forbinder jeg med

oppstandelse i utlandet. Mye bråk. I utgangspunktet synes jeg revolusjon er negativt, men det kan også være positivt. Det kommer an på hvilken situasjon det er. Men jeg synes det følger for mye bråk med en revolusjon, man burde kunne løse problemene på andre måter. Jeg tror ikke det er noe grunnlag for en revolusjon i Norge på lang tid framover. Det finnes jo enkelte grupper som prøver som for eksempel Blitz og bevegelsen mot innvandring, men jeg tror ikke de vil få med seg så mange folk.

Randi Pharo 26 år, sykepleier i Oslo.

Det første jeg tenker på sånn historisk er den russiske revolusjon. Har hørt mest om den. Revolusjon trenger ikke nødvendigvis å være negativt. Historisk sett så mener jeg at revolusjonene rundt om kring i verden har gjort ting til det bedre. De har bedret folks levekår. Jeg synes ikke at det er noe grunnlag for en revolusjon i Norge i dag. Det trengs ikke.

Pernille Borregaard, 22 år (tv.)
Pernille Christensen, 21 år. Fra Nord-Gylland i Danmark.
Revolusjon er et kjempeopprør, en forandring. At folk som er utilfredse med sin tilværelse gjør revolusjon er forståelig. Det kan være en riktig måte å gjøre opprør på. Men om man kan støtte revolusjon som middel kommer selvfølgelig an på hvilken sak det gjelder.

TEMA

I 1917 seira Oktoberrevolusjonen i Sovjetunionen; en stat hvor arbeiderklassen satt med makta skulle bygges. I dag forbindes Sovjet med diktatur og ensretting. Hva gikk galt? Benito Scocozza, historiker og tidligere leder for Kommunistisk Arbejderparti — AKP(m-l)s søsterparti i Danmark — stiller spørsmål om revolusjonen virkelig var sosialistisk.

1917

SOSIALISTISK REVOLUSJON?

I DEN SPRINGENDE diskusjonen blant dagens revolusjonære om hva revolusjon og sosialisme egentlig er, er Benito Scocozza blant de mest frittalende. I to kronikker i Klassekampen tidlig i april spurte han om revolusjonene i de såkalte sosialistiske landa virkelig var sosialistiske revolusjoner. Her hevda han at utviklinga deres på mange områder minner om føydale enehersker-samfunn.

Når det gjelder Sovjet — og Kina — legger han vekt på at arbeiderklassen her bare besto av en brøkdel av befolkninga; bøndene utgjorde det overveldende flertallet. Gjennom revolusjonen ble godseirveldet over bøndene knust, og bondemassene kunne få innfridd sine ønsker om å eie sin egen jord. Derfor hadde ikke flertallet av de undertrykte og utbytete umiddelbar interesse av sosialismen, mens det kommunistiske partiet hadde sosialismen som perspektiv.

Hva slags revolusjon var Oktoberrevolusjonen egentlig? Rebell stilte spørsmålet til Benito Scocozza.

— Jeg diskuterer ikke revolusjonen ut fra dens egen *sjølførståelse*, men ut fra at det var en *demokratisk* revolusjon. Under revolusjonen var det en meget brei allianse mellom bondemassene og arbeiderklassen — symbolisert gjennom hammeren og sigden. Når Sovjet slo inn på «Den nye økonomiske politikken» (NEP-politikken, fra 1921 til 1928) var det ikke oppbygging av sosialisme, men det Mao har kalt en *nydemokratisk* fase. Her eksisterer det kapitalistiske elementer i økonomien ved siden av en statssektor, og så prøver man å styrke statssektoren, sier Scocozza.

NEP — «den nye økonomiske politikken» — ble vedtatt i mars 1921. Den skulle stimulere til produksjonsoverskudd i landbruket, gjennom at bøndene fikk selge en del av varene sine på markedet. For å få til dette

måtte industrien, særlig småindustrien, bli oppmuntra til å produsere de varene bøndene ønska å kjøpe.

**FØRST VILLE
TROTSKIJ KJØRE
STEINHARDT
MOT BØNDENE
— DERETTER GJORDE
STALIN DET SAMME**

— Problemet med den nydemokratiske fasen er hva man gjør for å komme videre til sosialismen. NEP-perioden burde vært gjennomført i et lengre tidsrom enn det som ble gjort.

— Jeg mener Sovjetunionen begikk venstre-radikalistiske feil her. Først foreslo Trotskij å kjøre steinhardt mot bøndene. Da satte Stalin på bremsene, men i 1929 gjennomførte Stalin den samme politikken, med kollektiviseringa av landbruket. Stalin tok faktisk opp Trotskijs politikk, sier Scocozza.

Kollektiviseringa av landbruket, som ble satt i verk høsten 1929, skjedde ovenfra og ned, gjennom administrativ tvang. I løpet av fem år ble det individuelle jordbruket i Sovjet likvidert, og millioner av «gjensstridige» ble forvist. Sjøl om politikken skulle ha kulakkene — stor-bøndene — som sitt fremste angrepsmål, var resultatet at Kommunistpartiet ble liggende i konstant krigstilstand med store deler av bondebefolkninga. Samtidig skjedde det ei voldsom utbygging av tungindustrien. På 12–13 år forandra Sovjet seg fra å være et tilbakeleggende jordbruksamfunn til å bli ei industriell stormakt.

— Men fantes det et reelt alternativ til denne politikken?

— I Sovjet var det forskjellige oppfatninger om hva man kunne gjøre på slutten av 20-tallet, og det var andre som mente det var katastrofalt å gjennomføre kollektivise-

Sovjetisk plakat fra 1920, som oppfordrer til å ikke glemme Oktoberrevolusjonen i 1917.

Nikolaj Bukharin, et alternativ...

...til Josef Stalin?

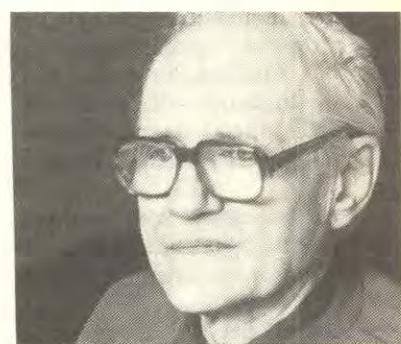

Under Oktoberrevolusjonen væpna arbeiderklassen seg.

FRIHET, LIKHET, BRORSKAP

Med den franske revolusjon, som i år har sitt 200-årsjubileum, ble menneskerettighetserklæring skapt; «Frihet, likhet og brorskap» er et slagord fra revolusjonen som fortsatt lever. Men førstelektor Adler Holmboe ved Universitetet i Oslo reagerer når revolusjonen brukes som et honnørord for å tildekke undertrykking.

Adler Holmboe. FOTO: LEIF STEINHOLT

FEIRINGA av den franske revolusjon i 1789 vies store, offisielle seremonier i Frankrike i år. Heller ikke i Norge går jubileet upåakt hen; ved Universitetet i Oslo arrangeres et omfattende program som tar for seg revolusjonen og dens betydning, bl.a. for den norske grunnloven.

Her er førstelektor Adler Holmboe en av mange foredragsholdere. Rebelle ba ham fortelle om innholdet i revolusjonen.

På 1700-tallet var Frankrike et enevælde, hvor kongen kontrollerte all makt. I 1789 var landet i ei alvorlig økonomisk krise. Kongen innkalte da ei forsamling med representanter fra de tre «stander». 1. standen besto av kirke og presteskaper, 2. standen av adelsmennene, mens 3. standen skulle representere resten av befolkningen. For 3. standen møtte representanter fra borgerskapet, forteller han.

Det som så skjedde, var at representantene for 3. standen erklærte seg for å være Frankrikes nasjonalforsamling, som ville gi Frankrike en grunnlov. Dette førte til at det ble satt i gang store bevegelser i to samfunnsklasser: Bøndene og underklassen i byene, spesielt i Paris.

Bøndene hadde vært underlagt godseiere; nå jagde de vekk godseierne og delte jorda opp. Underklassen i byene besto hovedsaklig av små, sjølstendige næringsdrivende, håndverkere, tjenestefolk og lønnsarbeidere.

Det store gjennombruddet kom i Paris den 14. juli 1789, da folkemengden storma fengselet Bastillen for å befri fangene. Denne datoen er Frankrikes nasjonaldag, sier Adler Holmboe.

Uttrykket *sans culottes* ble nå brukt om de radikale aktivistene. *Sans culotte* betyr «uten knebukser», og henspiller på at fattigfolk gikk i langbukser, mens finfolket brukte knebukser.

BORGERSKAPETS RETTIGHETER

Det mest oppsiktsvekkende som skjedde i nasjonalforsamlingen, var erklæringa om menneskerettighetene. Her ble allmenne menneskerettigheter for første gang hevdet; enhvers rett til å delta i å styre, ytringsfrihet, rettssikkerhet, forteller Holmboe.

ringa. Det fantes en «venstre-bukharinistisk» politikk, sier Scocozza.

Den fremste talsmannen for denne politikken var Nikolaj Bukharin, Pravda-redaktøren, Komintern-formannen og «partiets yndling» som ble styrt av Stalin i den intense maktkampen på slutten av 20-tallet.

Bukharin, som hadde stått sentralt i utformingen av NEP-politikken, ville ha langsommere tempo i overføringene fra landbruks- til industrisektoren, og stimulere til økt vekst for bøndene. I 1938 ble Bukharin offer for utrenskningene i Kommunistpartiet, da han ble henretta sammen med 21 andre tidligere ledende partimedlemmer. Anklagen gikk ut på kontrarevolusjonær virksomhet, forræderi og spionasje.

En av planene som var framme var en politikk som forlenget den private eiendomsretten til jorda, og beskatta de rike bøndene. Dette var noe som også venstre-opposisjonen, Kamenjev og Sinovjev, på et tidspunkt gikk inn for, sier Scocozza.

Mange har argumentert for kollektiviseringa og den voldsomme industrireisninga med at det var den som gjorde Sovjet i stand til å slå Hitler; at den «vant andre verdenskrig». Hva svarer du på det argumentet?

For det første tror jeg ikke det var noen motsetning mellom fortsatt industrialisering og å la kollektiviseringa være. I 1956 måtte man konstatere at det sovjetiske landbruket, hvis man ser bort fra krigen og regner ut fra normale tider, sto dårligere til enn i 1913.

Så har vi de kolossale oppbyggingene av stor-industri i Ural og Sibir osv. Jeg tror ikke det avgjorde krigsutfallet. Det er vanskelige spørsmål å sette seg til doms over i dag, men vi kan liksom godt snu det, og spørre: Var det ikke i virkeligheten kollektiviseringa og utrenskningene i 30-åra innfor partiet og militæret som var årsaka til at nazistene kunne nå helt fram til Stalingrad, og nærmest løpe Sovjetunionen over ende de første krigsåra?

Man skal også huske at den politikken som ble satt i gang i 1928–29 hadde ei voldsom venstre-linje på det internasjonale området; det var den gang man kalte sosialdemokratene for sosialfascister. Dette var med på å isolere både kommunister og Sovjetunionen helt fram til 1935.

Du hevder at politikken fra 1929 førte til ei reføydalisering. Hva legger du i det begrepet?

Til daglig beskjeftiger jeg meg med føydalismen, og det har slått meg at den måten man bygde opp det sovjetiske landbruket etter kollektiviseringa ligner på det vi kaller ei stavnsbinding til jorda. Man har landsbyer med store landområder rundt, og bøndene har tvangsleveringer til staten. Det tilsvarer mye det som var under føydalismen; tvangslevering til godseieren og ufrie bønder. Vi må huske at landbruket, til tross for industrialiseringa, i lang tid var den dominerende sektoren.

Betyr dette at føydale, tilbake-liggende land; landa i den 3. verden, nødvendigvis må gjennom en periode med kapitalisme før man kan gjennomføre revolusjoner som har sosialisme som siktemål?

Det er jo den farlige konklusjonen. Mitt poeng er at istedenfor å ha stadieteorier om utviklinga av samfunnet gjennom slavesamfunn-føydalisme-kapitalisme-sosialisme-kommunisme, som klosser man bygger opp på hverandre historisk, så eksisterer disse produksjonsmåtene ofte samtidig og i konflikt med hverandre innfor det samme samfunnet. Det vil det også gjøre etter en anti-kapitalistisk og anti-føydal revolusjon.

Mao Zedongs tankegang om den nydemokratiske revolusjonen har sosialismen som mål, men den må ha et økonomisk innhold med ei eller anna form for regulert simpel vareproduksjon — slik som man hadde under kapitalismens barn-dom. Hvis arbeiderklassen kan vokse seg sterk, og hvis den kan alliere seg med fattigbøndene, så kan utviklinga føres gjennom klassekamp slik at flere og flere sosialistiske trekk preger utviklinga — og sosialismen en gang blir gjennomført.

Slik jeg forstår det — og jeg sier det med forbehold fordi mine kunnskaper er begrensa — så er mitt inntrykk at det er på den måten man vil utvikle Zimbabwe i det sørlige Afrika, istedenfor de radikalistiske trekk som har vært i Mosambik, eller for å ta det — etter min mening — helt ville; Kampuchea under Pol Pot.

VI MÅ AVKLARE SOSIALISME- OPPFATNINGEN VÅR FOR Å VITE HVA SOM SKJER I ØST-EUROPA I DAG

Mener du da at Oktoberrevolusjonen hadde muligheten i seg til å utvikle Sovjet til å bli et reelt sosialistisk samfunn, men at muligheten ble tapt i og med den politikken Kommunistpartiet slo inn på rundt slutten av 20-tallet?

Ja, det mener jeg, men samtidig — for å ikke bli moralistisk — skal man huske at da Oktoberrevolusjonen ble gjennomført i 1917 forestilte Lenin seg at en virkelig oppbygging av sosialismen ikke ville være mulig hvis ikke flere industrialiserte land også gjennomførte revolusjoner. Hans store håp var jo Tyskland.

Men så mislyktes revolusjonene alle steder. Det mener jeg fører til to ting: Dels at Sovjetunionen slo inn på NEP-politikken, og dels at man begynte å overveie om det var mulig å bygge opp sosialismen i ett land. Og der mener jeg Stalin hadde rett; det var ingen andre muligheter, man kunne ikke legge ned makta.

Men så kommer spørsmålet: Når Sovjetunionen kom til å stå i den situasjonen — isolert og omringa av imperialismen — skulle man løse problemet gjennom ei langsom utvikling, eller gjennom de voldsomme bruddene som skjer i 1929? Det er de bruddene jeg mener blir katastrofale.

Er det nødvendig for den revolusjonære bevegelsen å ta et oppgjør med sine tidligere oppfatninger om Sovjet?

Ja, simpelthen fordi — nå blir det litt floskelaktig — marxismen er en kritisk teori, som må være i samsvar med virkeligheta. Det er fantastisk viktig.

Det er også viktig i forhold til de som i dag — og sånn er det på venstrefløyen i Danmark — nærmest rått spiser det som skjer på grunn av Gorbatsjov. Vi er nødt til å ha ei klar oppfatning av hva det som skjer i Sovjetunionen representerer. Er det — som jeg mener — et forsøk på å slå inn på en privatkapitalistisk veg, og renske føydale trekk ut? Det er historisk progressivt, men det betyr ikke at utbyttinga av arbeiderklassen blir mindre.

For å avklare forholdet til det som nå skjer i Øst-Europa er det fantastisk viktig at vi avklarer vår egen sosialismeoppfatning, sier Benito Scocozza.

LEIF STEINHOLT

Benito Scocozza

TERROREN

Frankrike var nå i krig, og i en svært stressa situasjon. Noe i retning av «proletariatets diktatur» ble følt nødvendig. Dette førte til terror; giljotinen kom i sving. Først ble den brukt mot adelen, deretter brukte de politiske fraksjonene den mot hverandre. I Paris ble omlag 2 500 personer henretta, i hele landet omlag 20 000.

Jakobinerne var delt i tre fraksjoner; Danton ledet den mer moderate.

Over til neste side

Fra side 15

rate, Robespierre sto i sentrum, mens Hebert var anfører for den mest radikale fløya. Robespierre fikk først de to andre henretta, før han til slutt falt for giljotinen sjøl. Uttrykket «Revolusjonen spiser sine egne barn» har blitt brukt for å vise til akkurat dette, forteller Holmboe.

I 1794 falt Robespierre. Deretter satte reaksjonen inn; terroren ble retta mot de radikale. Reaksjonen samla seg etterhvert om general Napoleon som «den sterke mann». I 1804 utnevnte Napoleon seg sjøl til eneveldig keiser over Frankrike. Han førte videre krigen som ble starta i 1792, fram til nederlaget ved Waterloo i 1815.

— Det som hadde begynt som en revolusjonær krig endte opp som en imperialistisk fransk krig, sier Holmboe.

Deretter møttes statsledere fra de fem europeiske stormaktene — Frankrike, England, Prøyssen, Østerrike og Russland — til en kongress i Wien. Her inngikk de en avtale om å slå ned ethvert forsøk på revolusjon.

— Den prosessen som starta i 1789 endte tilsynelatende med totalt nederlag for revolusjonen, sier Adler Holmboe.

— Men alt det den hadde satt i gang av revolusjonær og nasjonal tankegang levde videre framover. Bolsjevikene, som førte an i Oktoberrevolusjonen i 1917, så den franske revolusjonen mye som et mønster for den russiske revolusjonen. Mange marxister studerte erfaringer fra Frankrike.

— Hvorfor skjedde revolusjonen nettopp i Frankrike?

— Tankene om demokrati og menneskerettigheter var ikke nye, de hadde vokst fram i løpet det siste hundre-året, med borgerskapets framvekst. På 1600-tallet hevda den engelske filosofen John Locke folks rett til å styre sjøl, og de samme tankene førte den franske filosofen Jean-Jacques Rousseau videre på 1700-tallet. Det ga de filosofiske forutsetningene for at kravet om politiske rettigheter kunne få vind i seila. Etterhvert ble dette tankegods i borgerlige kretser både i Frankrike og England. Men mens England, med sitt parlament, var mer fleksibelt, måtte det en eksplosjon til for å forandre det stivere franske samfunnet.

På kort sikt førte den franske revolusjonen til at adelen mista sine føydale privilegier. Dermed la den grunnlag for at et borgerskap i framvekst kunne bli den ledende samfunnsklassen.

REVOLUSJONEN SOM ALIBI

På lengre sikt legger Adler Holmboe vekt på den grobunnen tankegodset fra revolusjonen har hatt.

— Når det gjelder menneskerettigheter har de hatt stor knoppskytning i moderne tid. I kjølvannet av FNs menneskerettighetserklæring fra 1948 har vi fått erklæringer om f.eks. kvinner og raser, og det er press for erklæringer om økologiske rettigheter. Slike erklæringer har betydning fordi folk må tenke over rettighetene. Før et gode kan bli gjennomført må mentaliteten for det være der.

— Er det ikke fare for at slike erklæringer bare blir pene ord på papiret som dekker over mangelen på handling?

— Den faren er meget stor. Alle partiene går f.eks. mot forurensing, samtidig som det bygges svære bilveier gjennom Oslo. Det blir en skur av ord om økologi som skalkeskjul for noe helt annet — også når det gjelder menneskerettigheter.

— Samtidig som den vestlige verden hyller den franske revolusjonen, holder den f.eks. den tredje verden nede i fattigdom. Synes du det er motsetningsfylt?

— Jeg ser det på samme måte som når en revolusjonær dikter som Henrik Ibsen blir hyllert av den samme samfunnsklasse av mette rikinger som Ibsen så nådeløst analyserte. Etterhvert har jo Ibsen fått status, og den franske revolusjon har blitt et honnør-ord.

— Under revolusjonsfeiringa håper jeg at historikerne skjærer gjennom bruken av den franske revolusjon som et alibi som tildekker, sier Adler Holmboe, og nevner Frankrike på 60-tallet som eksempel på revolusjonen som tilsørings-symbol: Samtidig som Frankrike feira sin nasjonaldag den 14. juli, sto franske tropper for drap på mellom en og to millioner arabere i kolonien Algerie — mennesker som kjempa for Algeries frigjøring.

LEIF STEINHOLT

«Vi anser stillingen for at være meget alvorlig. Blir det arbeideruroligheter i landet, følger de nok med her ogsaa. Og da staar vi forbandet ilde her i motsætning til dere i byerne. Dere kan ha haab om at drukne i massen, mens vi her av overklassen paa forhaand er utpekt som ofre. Her sitter vi nede i en trang dal nogle faa mot mange hundrede arbeidere, for ikke at snakke om kjerringerne deres. Uten vaaben maa vi jo simpelthen la oss slagte». (Sitat fra Per Ole Johansens bok «Samfunnets pansrede neve». Boka omhandler det norske politiets utvikling fra 1918 til 1945.)

AV- Legs?

TURID BIRKELAND: Leder i Arbeidernes Ungdomsfylking og møter på Stortinget

DISSE engstelige ord ble skrevet våren 1918 av ledelsen ved Orkla Gruver. Brevet var stilet til Justisministeren og avsenderne ba om tillatelse til å utstyre seg med våpen, for å kunne forsvare seg mot mulige revolusjonære tilstander.

Vi skal altså bare sytti år tilbake i tid for å oppleve at det rådet en revolusjonsfrykt blant overklassen i Norge. Mange var overbevist om at en væpnet revolusjon var nær forestående.

I dag er situasjonen en helt annen. Revolusjonens tilhengere er få og begrepet er fremmed for de fleste. Revolusjon i Norge? Nei, folk flest vil riste benektende på hodet til et slikt spørsmål.

ER REVOLUSJON ET FORELDET BEGREP I 1989?

Er så revolusjon et foreldet begrep i 1989? Rebell inviterte Turid Birkeland, stortingsrepresentant og nylagt leder i AUF til en konfronta-

sjon med Turid Brendberg, jentansvarlig i Rød Ungdom. De fikk i oppgave å debattere nettopp dette spørsmålet.

— Hva legger AUF og Rød Ungdom i begrepet væpnet revolusjon?

Birkeland: — Det første jeg tenker er AKP. Det har alltid vært en diskusjon mellom oss og AKP om dette spørsmålet. Men jeg tenker også på frigjøringsbevegelser i andre deler av verden og den kampen de fører, som også er en væpnet revolusjon.

Brendberg: — Jeg er for en revolusjon og mener det er et begrep som må tas på alvor. Jeg tror at hvis et flertall av folket skal ta makta, så må de være forberedt på å bli møtt med hærutrykninger iverksatt av de som da risikerer å miste den. Derfor er det nødvendig med en væpnet revolusjon.

— Er revolusjon et foreldet begrep i 1989?

Birkeland: — Nei, det er det ikke. Revolusjon er jo høyst aktuelt i store deler av den verden vi lever i. Og er

også høyst nødvendig der det er diktatur og undertrykkelse av elementære menneskerettigheter.

— Men å snakke om en revolusjon i Norge er urealistisk. Vi har et noenlunde godt utviklet demokrati uten de tradisjonelle forutsetninger for en revolusjon. Vi har ikke de skarpe klasseskillene mellom en hersker og et undertrykt folk. Vi har selvsagt klasseskiller, men de er ikke så markante som de vi ser i f.eks. Sør-Afrika og deler av Latin-Amerika.

— Derfor tviler jeg på at en revolusjon i Norge er et egnet virkemiddel. Jeg tror på reformer. I det øyeblikk det er skapt et grunnlag for demokrati i et land, og et parlamentarisk styresett er etablert, så er det den beste forutsetningen for å videreutvikle dette landet.

Brendberg: — Jeg er ikke enig. Det uenigheten mellom oss går på, er hvorvidt det finnes en herskende klasse som styrer over en undertrykt klasse. Jeg mener at det er tilfelle i

Rød Ungdoms magasin

REBELL

SNUR VERDEN PÅ HODET!

B L I A B O N N E N T !

Kr. 50.- pr. år (4 nr.)

Støtteabonnement kr. 100.-

Navn:

Adresse:

Poststed/nr.:

Send slippen til: Rebell, Boks 4702, Sofienberg, 0506 Oslo 5

vararepresentant for Sissel Rønbeck.

TURID BRENDBERG: Jenteansvarlig i Rød Ungdom, og medlem i RUs sentralstyre.

TURID BIRKELAND: – Revolusjon er høyst aktuelt i store deler av verden, men ikke i Norge.

dag. Du snakker om at en revolusjon i Norge er noe som er foreldet.

— Hva med de tradisjonelle brødpolitikerne? De må være noe av det mest urealistiske og foreldede vi finner i dag! Vi vet at om tjue år, så vil den jorda vi lever på være ganske ødelagt hvis vi ikke endrer politikken radikalt. Man prater og prater, men

ingenting skjer. Jeg mener det er nødvendig men en revolusjon for å endre på dette.

Birkeland: — Når du sier at brødpolitikerne — som jeg kanskje er en representant for — er foreldet, så kan jeg være enig i det. Det er en tregheit i systemet, og jeg gleder meg

TURID BRENDBERG: — Det finnes en herskende klasse i Norge. Det er nødvendig med revolusjon.

virkelig til å komme ut av det huset vi sitter i nå: Stortinget. Men jeg tror det er mulig å endre systemet innenfra, og at det f.eks. går an å fornye Stortinget med enklere virkemidler enn revolusjon. Jeg ser også at det er en del utfordringer vi må gå løs på, men vi når ikke et demokrati gjennom en revolusjon.

«JEG OPPFATTER NORGE SOM ET MYKT DIKTATUR»

Brendberg: — Det jeg lurte på da er følgende: Norge i dag er noe helt annet enn Norge i 1930, samtidig som systemet i hovedsak er det samme. Det har aldri vært økonomisk demokrati i dette landet. Parlamentarisme er selvsagt bedre enn diktatur, men jeg oppfatter Norge som et mykt diktatur og at systemet er svært tilpinningsdyktig for reformer.

Birkeland: — Vi har jo oppnådd mye siden 1930. Det har skjedd store framskritt når det gjelder kvinners deltakelse i politikken og velferdsgodene er blitt flere. Klart det er himla langt igjen, men jeg greier ikke å se for meg at en revolusjon skulle løse noe som helst. For meg blir en debatt om revolusjon noe som egner seg best for sofakroken og mindre for virkeligheten.

— Når en revolusjon — vold —

brukes som et middel for å oppnå innflytelse i et samfunn, vanskelig-gjør ikke det en demokratisk prosess etter en eventuell revolusjon?

Brendberg: — En revolusjon der det ikke er nødvendig å bruke vold, vil være et bedre utgangspunkt for å bygge en demokratisk sosialisme enn en revolusjon med vold. Samtidig mener jeg at styrken til det norske systemet er at det tilsier at en klasse hersker over en annen, og at denne har kontroll over hæren. Mange av de prosesser som foregår er tildekket.

— Men er ikke nordmenn flest fornøyd med dagens system?

Brendberg: — Jo. De fleste er uenige med meg. Det er en utfordring. Hva det dreier seg om, er at systemet ikke greier å utnytte all den skaperkraft som folk har. Vi har f.eks. arbeidsdelinga mellom håndens og åndens arbeid. Det er skapt et skille mellom folk. Det sies om arbeidsfolk at de er flinke med hendene sine. De må jobbe med noe praktisk. De andre er liksom mer glupe og sitter og bestemmer.

— Hvis man fikk et system som greide å forene disse sidene slik at håndarbeiderne også fikk makt, så ville det utløse atskillig mer skaperkraft sammenlignet med hva det nåværende systemet — kapitalismen — gir rom for.

— Finnes det klasser i Norge som har motstridende interesser, eller er vi alle i samme båt?

Birkeland: — Nei, vi er ikke i samme båt. Folk fødes inn i forskjellige kår. Der ligger utfordringen. Hvordan skape mest mulig likhet mellom folk. Det er noe vi må etterstrebe. Vi må altså ha offentlige reguleringer som forhindrer at den enkeltes frihet blir fellesskapets ufrihet.

«I NICARAGUA KUNNE IKKE FOLK BLI HØRT UTEN AT DE EROBRET MAKTA. DET KAN DE I NORGE»

— Oppsummeringsvis. AUF mener altså at en revolusjon i Norge er en absurd tanke, men mer sannsynlig i den 3. verden?

Birkeland: — Jeg støtter frigjøringsbevegelser og den kampen som blir ført i land som f.eks. Nicaragua. Der kunne ikke folk bli hørt uten at de erobret makta. Sånn er det også i Sør-Afrika. Flertallet er ikke representert og har ingen til å tale deres syn. Det har vi i Norge. Vi har klart å utvikle et demokrati og et velferds-samfunn. Det må vi bygge videre på.

— Til slutt. Hvilke visjoner har AUF og Rød Ungdom for et bedre samfunn?

Birkeland: — Det er at vi aldri setter oss tilbake i stolen og sier at nå har vi nådd målet, dette er det samfunnet vi ønsker. Et sosialistisk samfunn er en prosess vi alltid må jobbe videre med. Vi vil bestandig finne nye ting å kjempe for. I dagens samfunn er det viktig å skape et bredere demokrati og et større engasjement blant folk.

Brendberg: — Jeg er enig i at vi aldri må stanse og si at nå er målet nådd. Kommunismen, som er det samfunnssystem som jeg ønsker, vil være en prosess som er i stadig utvikling.

— Ja, demokratiet må bli bredere, men vi er uenige i hvilke virkemidler som må tas i bruk for å oppnå dette. Folk må få mye mer innflytelse enn hva som er tilfelle i dag. En revolusjon er et redskap for å nå et slikt mål.

Tekst: SOLVEIG MIKKELSEN
Foto: HALVOR BJØRNGÅRD

VENNSKAPS- FAMILIEN

— Vennskapsfamilien er ingen utopi eller drøm, men en beskrivelse av en håndfast realitet. Hos homofile menn er det en tendens til at «institusjonen» vennskapet er det viktigste i livet deres. Vennskapet får funksjon som en familiefunksjon, sier sosiolog Arnfinn J. Andersen (30).

MED BAKGRUNN i undersøkelsen «Vennskap som sosial strategi». (Intervjuer med homofile menn.)

— Denne familien er bygd opp på nære vennskap som har vært i flere år. Vennskapsfamilien handler veldig mye om kjærlighet, det er viktig å forstå at dette ikke er et «nøytralt» vennskap, en bi-ting. De støtter hverandre i dagliglivet, gir hverandre omhet, trygghet, solidaritet og ikke minst tilhørighet. Slik blir dette kjernen i livet ditt, det viktigste som er for at du skal klare å overleve.

IKKE SEX

— Vennskapsfamilien er en veldig stabil familie, fordi den ikke er grunnlagt på seksualitet. Sex og «jakten» etter kjæreste og forelskelse holdes utenfor familien. Slik ligner denne familiemodellen på visjonene Alexandra Kollontaj hadde for kjærligheten, seksualiteten og familien i sin framtidsskommunisme, sier Arnfinn, og tar en kort kunstpause før han møysommelig og logisk begynner å forklare bakgrunnen til vennskapsfamilien; livssituasjonen til homofile menn:

— I vår kultur handler sex om å opprettholde familien. Å ha sex og nærhet, være forelsket i og føle kjærlighet til andre mennesker, forbindes med samliv og tiltrekning til det andre kjønn. Det er forskjellen mellom to kjønn som skaper tiltrekningen.

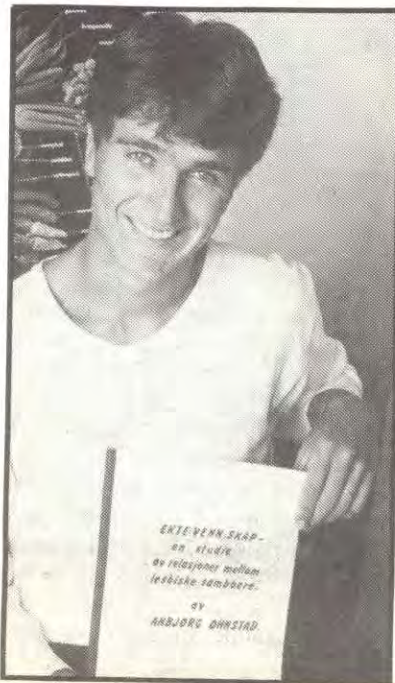
— Alle disse følelsene skal du vel og merke bare knytte til en person, kjæresten eller ektemaken. Alt dette kan du kalle for kjærlighetsmodellen vår, grunnlaget for samlivet mellom mennesker. Denne modellen har vi i bakhodet når vi forholder oss til andre mennesker.

Arnfinn mener at fellesskapet mellom to personer, tosomheten, blir dyrka i samfunnet, og at barnet blir bekreftelsen på denne samholdigheten.

VANSKELIG KJÆRLIGHET

— De homofile har selvfølgelig med seg de samme idéene og drømmene om den tosomme kjærligheten og seksualiteten som heterofile. Det som er revolusjonært ved å være homofil er at du bryter med kjønnnet. Det er likheten og ikke ulikheten i kjønn som skaper fellesskapet. Kjærlighet mellom menn tar utgangspunkt i likeverd.

— Men dette skaper ett problem. Fordi de ubevisste forestillin-

Arnfinn J. Andersen: For vennskapsfamilien.

FOTO: KLASSEKAMPEN

gene vi har i bakhodet om kjærlighet, mye handler om å gi og å få. Mannen er «underordna» på noen områder, han blir tatt vare på og får omsorg. Og mannen er «overordna» på noen områder og tar vare på jenta, gir omsorg.

— Slike over- og underordningsforhold preger hele vår tradisjon for samliv. Tradisjonen i samlivet likestiller ikke partnerne. Både spenninga i forelskelse og seksualitet går mye på over- og underordningsforhold mellom partnerne. («Er han forelsket i meg eller ikke», hvem tar seksuelt initiativ...)

— Disse forestillingene om over- og underordning er umulig i et mannlig homofilt forhold, siden utgangspunktet for forholdet er likeverdet. Forestillingene kræsjer med din egen selvoppfatning som mann. Mange homofile kommer i konflikt med hva de tradisjonelt forventer å få hos en kjæreste og hva kjærester kan gjøre sammen.

— Sex er jo utgangspunktet for kjærligheten, det er det kjærligheten bygger på både for homofile og heterofile. Problemet er at kulturen i Norge er uten homse-tradisjon. De homofile har ikke ting eller institusjoner som ekteskapet etc. som bygger opp rundt deres samliv. Hele samfunnet bygger opp rundt heterofile samliv.

VENNSKAP VIKTIG

— For det første fører blant annet dette til at mannlige homofile forhold ofte varer relativt kort tid. Og for det andre fører det til at sexuali-

teten blir en viktig egenskap for å forstå seg selv som homse, og for å forholde seg til sitt eget kjønn. (Fordi seksualiteten blir en av de få tingene som er ditt eget.)

— Når sex blir så viktig og sentralt i livet deres, så er det en tendens at sex holdes utenfor det viktigste i livet deres, VENNSKAPET. Nettopp derfor blir vennskapet så viktig, fordi det er den eneste institusjonen som gir trygghet, varme og tilhørighet. Det er den eneste måten å overleve på i forhold til den heterosexuelle verden, og solidariser seg med noen mot negative holdninger fra storsamfunnet.

— På samme måte som Rød Ungdom'ere og AKPere ofte lager sitt eget miljø, sin egen trygge familie mot negative holdninger fra storsamfunnet, gliser Arnfinn som avslutning på sin lange redegjøring «bakgrunnen til vennskapsfamilien».

— Hva er forskjellen på de to familietyperne?

— I forhold til den vanlige familien, er båndene i vennskapsfamilien løsere. Hver person står mye friere i forhold til familien, familien prøver ikke å undertrykke eller kontrollere individet. Familiemedlemmene bor ofte ikke sammen. Men familien kan lettere gå i oppløsning, med de fordeler og ulemper det måtte ha, sier Arnfinn sliten, så jeg begynner å avrunde intervjuet med klisjespørsmålet:

PERSPEKTIVER

— Hvordan skal man kjempe for en annen kjærlighet?

— Hvis vi ønsker likestilling mellom kjønnene må vi bryte ned modellen om at kjærlighet betyr å underkaste seg, og tvinge fram en likhet i kjærligheten. Her tror jeg erfaringene fra vennskapsfamilien kan gi perspektiver til samliv generelt. At vi kan gi støtte og trygghet uten at det går på bekostning av kjærligheten eller friheten.

— Problemet til både Kollontaj og de homofile, er at vi på den ene sida har visjonene og drømmene, og på den andre sida har det bestående samfunnet idag. Og vi kan ikke bare hoppe fra det ene til det andre. Fordi vi har en tradisjon i oss, vil det alltid bli konflikter for å komme fra det gamle til det nye.

— I dag er sex og familie en privatsak. For å komme videre i privatsfæren må dette gjøres til endel av den offentlige debatten. Vi løser ikke problemene ved å gå til sexterapeut eller lese porno, avslutter Arnfinn J. Andersen.

RUNE ENDRESEN YTREBERG

” — «Til den unge mannen av idag vil jeg si: Gi litt mer av ditt hjertes varme til den kvinnen du elsker, og når kjærligheten er over, da skal du aldri glemme at hun også er en kamerat.» ”

«HELE VÅR tids kvinneoppdragelse har en tendens til å sperre kvinnens liv inne i «kjærlighet». Derav disse «knuste» hjerter, disse kvinneskikkelsene som er blitt knekket av den første stormen og står uten håp. Nå må portene til livets mangfold åpnes for kvinnen, hjertet hennes må herdes, viljen stålsettes.

Det er på tide å lære kvinnen å se på kjærligheten som et trinn, som et middel til å realisere sitt egentlige «jag», og ikke som grunnlaget for livet hennes. Også hun må lære å komme ut av en kjærlighetskonflikt med styrket sjel, og ikke med krøllete vinger», skriver den russiske yrkesrevolusjonære agitator, journalist, forfatter og kommunist Aleksandra Kollontaj. Hun var både verdens første kvinnelige statsråd og kvinnelige ambassadør.

Kollontaj så på «følelsen kjærlighet som et avgjørende bindeledd mellom mennesker og dermed ett organiserende element i klassekampen. For at den arbeidende kvinne skal bli frigjort, må energien i kjærligheten ikke bli bundet fast til den isolerte kjernefamilien, men bli frigjort til å styrke arbeidernes kollektive solidaritet.» Hun mente at familien hindret at kvinnen ble fri følelsesmessig og økonomisk. Siden forholdet mellom kjønnene alltid hadde påvirket klassekampen, var det derfor ikke reaksjonært å diskutere og kjempe for en annen kjærlighet:

«Først når proletariatet har mestret ikke bare lovene om hvordan materielle goder oppstår, men også de som regulerer den åndelige bevegelsen, vil det stå rustet til tennene overfor borgerskapets avfaldige verden.» Hun gikk lenger enn både Engels og Lenin, og ville ikke bare oppløse familien, men erstatte den med «kameratskapskjærligheten»: En familie ikke grunnlagt på blodsbånd og sex, men på vennskapet, «det beste i kjærligheten.» Hun ble sterkt kritisert for disse da helt kvalitative nye tankene, for å si det marxistisk, og havnet til slutt i «unåde».

Kollontaj var altså en av de sentrale skikkelsene i årene rundt revolusjonen i Sovjet 1917, likevel er hun merkelig nok lite kjent idag. Hvem var hun så?

Hun ble født 1872 i St. Petersburg (Leningrad). Faren var en høyt utsmykket generalmajor og familien tilhørte en del av den liberale adelen i Russland. Kanskje en av årsakene til at hun tidlig ser urettferdigheten i samfunnet. Etter å ha avvist tsarens adjutant, gifter hun seg bare 21 år gammel med sin ubemidlede fetter, offiseren Kollontaj, mot sine foreldres vilje. Men hun føler fort at ekteskapet blir ett bur for henne.

Samtidig kommer hun med i den marxistiske bevegelsen, og i 1897 forlater hun mann og barn og drar til Sveits for å studere økonomi (les: marxisme). Det var ikke vanlig av en kvinne å gjøre slikt i 1897! Hun kommer tilbake til Russland i 1903 samtidig som det russiske illegale sosialdemokratiske partiet splittes i mensjeviker og bolsjeviker. Hun tar ikke stilling for noen av partene, fordi, som hun senere skriver «...det høyeste målet for mitt liv og min virksomhet vil alltid være full frigjøring av den arbeidende kvinnen og grunnleggingen av en ny seksualmoral.»

I Sovjet var det da en ganske sterk borgelig kvinnebevegelse, men Kollontaj mente at de ikke hadde politikk som kunne frigjøre arbeiderkvinnene. Hun satte en økonomisk og sosial omveltning av samfunnet som en forutsetning for arbeider-

I 1889 når hun er 17 år gammel går den opprørske Alexandra på ball. Hennes far presenterer sin «gifteferdige» datter for tsarens adjutant. Og hun utbryster: «Vil du virkelig selge meg til den gamle apen pappa. (...) Jeg skal gifte meg med en ung mann, kanskje uten penger, men med en jeg elsker.» Det var svært uvanlig av unge jenter og si den slags da, for å si det mildt.

kvinnens fullstendige frigjøring, fordi «...kvinnens stilling i samfunnet og i kjærligheten helt og holdent bestemmes av hennes rolle i produksjonen og i hvilken utstrekning hun deltar i det kollektive arbeidet». Hun var ingen drømmer!

Hun vil heller bruke kreftene til å reise arbeiderkvinnene til kamp for sine rettigheter. Og kjempe for at partiet tok opp denne kampen. Og hun lykkes, i 1907 opprettes den første klubben av arbeiderkvinner, og i 1908 leder Kollontaj en arbeiderfraksjon på den allrussiske kvinnekongressen arrangert av den borgerlige kvinnebevegelsen. Midt under kongressen må hun flykte for å unnsilpe politiet.

I årene i eksil med Berlin som hovedsete arbeider hun som agitator for den sosialistiske bevegelsen i hele Europa. Etter 1915 propaganderer hun aktivt mot krigen. Samme år slutter hun seg til bolsjevikene. Etter februar-revolusjonen i Russland 1917 arbeider hun aktivt blant tekstilarbeiderne i Petrograd (Leningrad), de som la grunnlaget for oktober-revolusjonen. Hun var en svært dyktig og mye brukt agitator. Hun blir bl.a. sendt for å tale med matrosene, og her treffer hun en annen revolusjonær, Dybenko, de blir begge forelsket, og gifter seg i 1918.

Jeg mener at politikken hennes var svært personlig, bl.a. hadde nok mye av hennes syn på kvinnefrigjøring bakgrunn i samlivet med Dybenko, «...om kjærligheten for en mann var aldri så stor, så snart den overskred en grense for min kvinnelige overvillighet, brøt protesten fram i meg på nytt.» Like før oktober-revolusjonen velges hun som første kvinne inn i kommunistpartiets sentralkomiteé. Like etter revolusjonen blir hun verdens første kvinnelige statsråd,

KOLLONTAJ

I 1923 blir hun verdens første kvinnelige ambassadør, her sitter hun i midten under den nye statens tiårs-feiring i 1927.

FOTO: Arbeiderbevegelsens arkiv.

Alexandra Kollontaj var en dyktig agitator, og viste hvordan ta og holde på makten som kvinne: «...og like etter lod plystring. «Se, et kvinnfolk skal prate for oss-latterlig.» Men hun tok bare av seg hatten, ristet på håret, tidde et øyeblikk og hørte på de spydige bemerkningene. Så lod hennes høye stemme som overdøvede de andre: «Nei, det er ikke en kvinne som står her, men en kvinne og kommunist som taler til en flokk feige menn.»

på den tida besto av vel 80 prosent bønder.

Kollontaj forholdt seg nok mest til arbeidet blant arbeiderkvinnene. Derimot så hun andre begrensninger i arbeidet for å frigjøre kvinnene. For mens de materielle forholdene for kvinnene forandret seg fra familie- til kollektivt hushold, hang fortsatt tankene omkring kjærlighet, seksualitet og familie fast i gamle borgerlige oppfatninger. Oppfatninger som undertrykket kjærligheten mellom mann og kvinne.

Denne forskjellen mellom de materielle forholda, virkeligheten, og ideologien mente hun førte til en «seksuell krise». (f.eks benyttet radikale menn seg av prostitusjon.) Den hindret at en ny solidaritet og kjærlighet til kollektivet og arbeiderklassen kunne vokse fram. «De seksuelle problemene vil bare kunne løses gjennom en grunnleggende sosial og økonomisk omforming av samfunnet, forsikrer sosialistene. Men når vi skyver det slik inn i framtida, må det ikke da kunne sies at heller ikke vi har funnet tråden som kan løse flokken.» Hennes tråd, hennes løsning var å ikke gi familien noen økonomiske fordeler, slik at «kameratskapskjærligheten» presset seg fram.

«Framtidas menn og kvinner kommer til å bli kamerater i en dype-re betydning, hvor fellesskapet baserer seg på full frihet og likhet, felles interesser og felles kjærlighet til arbeidet, til det store og hele.» Kollontaj mente at kvinnens rolle, å passivt tilfredsstille mannen seksuelt, førte til at hverken mannen eller kvinnen ble tilfredsstilt. Som igjen førte til at seksualitet inntok en altfor sentral plass i (det sosiale) livet.

Hun så for seg at seksualitet skulle/ville være mindre viktig i den nye familien, og alle de følelsene, seksualiteten og kjærligheten som vi idag bare ga til en, skulle vi gi til flere. Det å leve ut sin seksualitet skulle være helt naturlig, og ikke få flere samfunnsmessige eller sosiale konsekvenser enn å drikke ett glass vann. (Den såkalte vannglassteorien) Dette vakte stor oppsikt, men kritikken var mild i forhold til senere.

I 1921 har landet store problemer. Etter borgerkrigen og krigsøkonomien er landet bankerott, i byene er det ikke mat og blant bøndene er det opprørstendenser. Industrien må (gjen)oppbygges. Derfor lanserer Lenin en ny økonomisk politikk (NEP), som gir endel direktører tilbake sine gamle stillinger og næringslivet friere spillerom. Økonomien bedrer seg samtidig som yttringsfriheten blir innskjerpet.

I denne situasjonen oppstår «arbeideropposisjonen» (A.O.), som bl.a. kommer med sterk kritikk av den økonomiske politikken, sentraliseringen og byråkratiseringen av staten og innsnevringen av yttringsfriheten. Kollontaj mente at gjeninnføringen av kapitalistiske metoder også ville gjeninnføre kapitalismens snedige kjønnsrelasjoner. Dette var en direkte trussel mot kvinnens frigjøring.

Derfor går hun inn i A.O. og blir en av lederne. På den tiende partikongressen i 1921 er det harde stridigheter, og A.O. blir sterkt kritisert av Lenin og Trotskij. Kongressen vedtar at de ekstreme kravene til A.O. i denne ytterst kritisk situasjon ville svekke staten, og at A.O. er «objektivt kontrarevolusjonære». Kollontaj og co. taper kampen, og det blir innført fraksjonsforbud i partiet. Og Kollontajs popularitet, som har begynt å falle pga. hennes familiesyn, blir enda lavere.

Ett år senere er hun, en av partiets beste agitatorer og godt skolerte teoretikere, blitt ambassadør i Norge. Hun skriver ikke noe om det i sine biografier, men for meg smaker dette meget sterkt av forvisning av en plag-som, men dyktig opposisjonell politiker. I Norge fortsetter hun i det skjulte å kritisere NEP-politikken, ved å skrive novellesamlingen «En arbeiderbies kjærlighet» og artikkelen «Den bevingede Eros».

Novellene utkommer i Sovjet i 1923, og handler alle om ett «trekantdrama», hvor kvinnen i ekteskapet ikke føler hat, men solidaritet og «søsterskap» med mannens elskerinne eller hore. De er i tråd med Kollontajs syn i nevnte artikkel på en ny kjærlighet, «kameratskapskjærlig-

heten». Novellen «Vasilisa» sees ofte på som utlegging av Kollontajs kvinnesyn eller som en sjølvbiografi.

Den handler om en ung kvinne som besøker sin elskede, bare for å oppdage at han har en ung elskerinne. (Da Kollontaj besøkte Dybenko i 1922 (?), oppdaget hun at han hadde en yngre elskerinne, og forlater han.)

Reaksjonene var voldsomme, og i partipressen ble hun sett på som «partifiendtlig» og «en småborgerlig feminist», som «fordervet ungdom-

” — «Ofte ser man en skrikende motsetning, en begynnende kamp, oppstå mellom de forskjellige manifestasjoner av kjærligheten. Kjærligheten til en sak du har kjær, har vanskelig for å få plass ved siden av den kjærligheten du føler for ditt hjertes utvalgte.» ”

menes moralsyn». Og under en debatt om familielovgivningen angripes hun kraftig i 1926 av Jaroslavskij, Stalins høyre hånd under maktkampen på tjuetallet. Advarselen fra partiledelsen skulle være klar.

Samme år diskuterer hun med en venn om hun skal melde seg ut av partiet og skrive «sannheten» om revolusjonen. Hun blir overbevist om at det ikke er lurt, og sender så ett brev til partiledelsen hvor hun stiller seg til disposisjon. I sjølvbiografien, som hun skrev før hun tok avgjørelsen om å fortsette, sensurerer hun nå med stor grundighet nettopp det som var hennes viktigste arbeid: hennes eget syn på kvinnefrigjøring og arbeidet i A.O..

Jeg tror hun ga opp å kjempe for sitt politiske syn, men at hun samtidig var lojal med «den sosialistiske staten» mot dens fiender. Bare i 1926 og 1936, da familielovene ble mer konservative (abort ble igjen forbudt, familien blir igjen den sentrale enheten etc.) markerer hun sin uenighet. I 1927 blir hun på nytt ambassadør i Norge, og i 1930 utnevnes hun til ambassadør i Sverige.

I 1945 reiser hun hjem for godt til Sovjet. Hun er da, ved siden av Stalin, den eneste gjenlevende fra sentralkomiteen i 1917. Fram til sin død arbeider hun febrilsk med å bli ferdig med sin sjølvbiografi, som ifølge brev til en venninne «er på ti bind på trehundre sider hver.» Disse biografiene ligger fortsatt upublisert i ett arkiv i Sovjetunionen. Den niende mars 1952, like før hun fyller åtti år, dør Aleksandra Kollontaj av hjerteinnfarkt. Da hun døde var det ingen dødsannonse i partiavisa «Pravda».

RUNE ENDRESEN YTREBERG

TEMA

H

vem bygde Theben med de sju portene?
I bøkene står noen kongenavn.
Har kongene slept på murblokker?
Og Babylon, ødelagt så mange ganger:
Hvem gjenreiste Babylon så mange ganger?
Lima strålte av gull: Hvor bodde
byggningsarbeiderne i Lima?

Den kinesiske mur ble endelig ferdig:
Hvor gikk murerne da?
Det store Roma er fullt av triumfbuer:
Hvem satte dem opp? Over hvem triumferte de?
Og i sangenes Bysantz: Bodde alle i slott?
Selv i sagnenes Atlantis brølte de drukne
på sine slaver den natten da havet kom.

Den unge Alexander tok India.
Han alene?
Caesar slo gallerne.
Hadde han ikke engang med seg en kokk?
Filip av Spania gråt da hans armada
gikk under: Var det ingen andre som gråt?
Fredrik den andre seiret i sjuårskrigen. Hvem
seiret bortsett fra ham?

På hver ny side: en ny seier.
Hvem kokte seiersmaten?
Hvert nytt tiår: en ny stor mann.
Hvem betalte regningen?

Så mange historier.
Så mange spørsmål.

*En lesende arbeiders spørsmål, hentet fra samlinga
Kalenderhistorier av Bertolt Brecht (1898-1956).*